Täysistunto

Perjantai 22.9.2017 klo 12.59—16.06

5. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018
Hallituksen esitys HE 106/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään nyt päiväjärjestyksen 5. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa työjärjestyksen mukaisesti lausunnon 30 päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan.

Asian käsittely keskeytettiin 21.9.2017 pidetyssä täysistunnossa. Keskustelu jatkuu nopeatahtisena. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 6.—28. asiasta.

Keskustelu jatkuu. — Ministeri Tiilikainen, 7 minuuttia.

Keskustelu

13.03 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen:** Arvoisa puhemies! Ympäristöministeriön pääluokassa hallituksen budjettiesitys tuo itse asiassa monia eduskunnan aiemmissa keskusteluissa kaipaamia parannuksia, lisäyksiä, täydennyksiä. Ei välttämättä määrärahamääriltään kovin suuria, koska koko ympäristöministeriön hallinnonala on varsin pieni rahamääräisesti mitattuna, mutta niitä parannuksia, mitä täällä on kipeästi kaivattu.

Kaiken kaikkiaan ympäristöministeriön talousarvion pääluokka on 181,2 miljoonaa ensi vuodelle. Se on 5,6 miljoonaa vähemmän kuin kuluvana vuonna varsinaisessa talousarviossa, ja väheneminen johtuu esimerkiksi EU:n ympäristörahaston ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeiden rahoitusosuuksien poistumisesta täältä talousarviosta. Myös Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot vähenevät jonkin verran, alusinvestoinnit vähenevät. Eli tämänkaltaisia asioita.

Sitten talousarvion ulkopuolella Valtion asuntorahaston varoja arvioidaan käytettävän talousarviomäärärahojen lisäksi 173 miljoonaa euroa asuntotoimen avustuksiin ja 7 miljoonaa euroa korkotukiin. Lisäksi Valtion asuntorahastosta tuloutetaan 12 miljoonaa euroa talousarvioon muihin tarkoituksiin käytettäväksi.

Mikä sitten on mielestäni se ehdottomasti paras muutos verrattuna kuluvaan vuoteen? Kyllähän se on tuo vahva satsaus metsien monimuotoisuuden turvaamiseen, eli Metson rahoituksen tuntuva lisääminen. [Timo Heinonen: Se on hieno asia!] Ensi vuodelle tulee kuluvaan vuoteen verrattuna kaiken kaikkiaan 10 miljoonaa euroa tähän monimuotoisuutta vahvistavaan työhön, siitä 2 miljoonaa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle ja 8

miljoonaa ympäristöministeriön hallinnonalalle. Eli näillä varoilla pystytään turvaamaan se, että Metso-ohjelman toteutus jatkuu täysipainoisesti ja maanomistajat voivat halutessaan tarjota valtiolle suojelun arvoisia alueita täyttä korvausta vastaan lunastettavaksi. Tällä tavoin pystytään merkittävästi arvokkaita metsäympäristön kohteita ja myös puustoisia soita säilyttämään tuleville polville. Tämä on myös vastaus siihen huoleen, mitä on aiheellisesti nostettu, että miten käy monimuotoisuudelle, kun joka tapauksessa metsien käyttöastetta metsäteollisuuden lisääntyvien investointien myötä jonkin verran kasvatetaan.

Lisäksi olen tyytyväinen siihen, että budjettiesityksessä pystytään vahvistamaan luontomatkailun edellytyksiä. Kaiken kaikkiaan pari miljoonaa euroa lisää tulee Metsähallitukselle siihen, että se voi matkailua palvelevaa palveluvarustusta ja virkistysmahdollisuuksia parantaa. Totta kai kaikki nämä ovat myös sen normaalin tavallisen perusretkeilijän käytettävissä, mutta ilman muuta se, että kansallispuistojen palveluvarustus paranee, luo mahdollisuuksia luontomatkailuun ja siihen liittyvään yritystoimintaan.

Itämeren ja sisävesien tilaa parannetaan edelleen. Muistatte, että meillä on nämä kärkihankkeet ravinteiden kierrätyksen tehostamisesta, ja myös budjettiriihessä pystyttiin jonkin verran lisäämään määrärahoja — kaiken kaikkiaan 1,7 miljoonaa — näihin vesistökunnostuksiin ja kalateitten aiempaa suurempiin määrärahoihin. Pieniä rahoja, mutta oikein kohdennettuna niillä saadaan tuiki tärkeitä paikallisia hankkeita tuettua.

Ilmastosuunnitelman, jolla toimeenpannaan päästövähennyksiä päästökaupan ulkopuolella, toimia vahvistetaan. Tuodaan tämmöinen miljoonan euron määräraha siihen, että kuntien ja maakuntien ilmastotyötä ja ilmastostrategioita ja -suunnitelmia voidaan valtion puolesta tiedollisesti avittaa ja vauhdittaa.

Puurakentaminen, hyvät edustajat, saa 2 miljoonan lisäpanostuksen. Mitä sillä tehdään? Sillä tehdään sitä, että niitä tiedollisia puutteita ja osaamisvajetta eri ammattiryhmissä voidaan täydennyskoulutuksen keinoin parantaa. Lisäksi tämä mahdollistaa semmoisen saumattoman yhteistoiminnan niitten halukkaitten kaupunkien ja alueitten kanssa, joilla on suunnitelmia puurakentamisen edistämisestä. Tämä liittyy energia- ja ilmastostrategian toimeenpanoon aivan tuon strategian kaavailujen mukaisesti. Puuhan on se rakennusmateriaali, joka vuosikymmeniksi tai vuosisadoiksi sitoo hiiltä olemassa oleviin rakenteisiin.

Asuntopolitiikan puolelta vielä, arvoisa puhemies, muutama nosto:

Vuokra-asukkaitten talousongelmien ehkäisyyn tulee miljoonan määräraha. Tämä on tärkeä juttu, vaikka määräraha on pieni. Meillähän on tällaista velkaneuvontaa silloin kun asiat ovat jo niin sanotusti huonosti, mutta jotta pystyttäisiin vuokra-asukkaille tarvittavaa neuvontaa antamaan jo ennaltaehkäisevästi ennen kuin esimerkiksi joku nuori joutuu tilanteeseen, että ei ole enää varaa vuokra-asuntoon, on tärkeää lähteä tällä kokeiluhankkeella katsomaan, mitä tämänkaltaisella toiminnalla saavutetaan.

Kiinteistö- ja rakennusala elää myös digitalisaation tuomaa muutosta, ja hallituksen kärkihanketta kyseistä aihetta koskien rahoitetaan ensi vuonna vajaan 4 miljoonan satsauksella.

Tässä, arvoisa puhemies, päällimmäiset poiminnat ympäristöministeriön hallinnonalalta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Perinteiseen tapaan käymme debatin.

13.09 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Tiilikaiselle on helppo antaa kiitosta. Valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaos-

tossa käynnistimme jo tämän budjetin käsittelyn, ja erityisesti haluan antaa kiitosta näihin luontopalveluihin tulevasta rahasta. On panostettu merkittävästi meidän kansallispuistoihimme. Yli 6,6 miljoonaa kävijää käy näillä Metsähallituksen alaisilla alueilla, ja jokainen kävijä jättää yli 10 euroa näille alueille. Sillä on iso merkitys.

Kiitosta haluan antaa myös tästä Metso-rahasta, joka on nyt nostettu sille kuuluvalle tasolle. Pystytään jopa 4 900 hehtaaria ensi vuonna suojelemaan näitä Etelä-Suomen herkimpiä metsiä monimuotoisuusohjelman kautta.

Myös asuntotuotannossa te, ministeri Tiilikainen, olette laittanut aivan uudenlaisen draivin päälle. Asuntotuotanto on nyt sellaisissa luvuissa kuin sen pitää olla. Tänään jo ensimmäiset viestit kertoivat siitä, että uusia asuntoja rakennetaan yli 40 000, ja mikä tärkeintä, pieniä asuntoja, vuokra-asuntoja. Vielä alleviivaan, että teidän kaudellanne myös vuokrien nousu on saatu taittumaan, ja tämä on se tavoite, mitä olemme yhdessä tavoitelleet, kiitos siitä.

13.11 **Riitta Myller sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todellakin hyvä, että nyt tämä miljoona sinne vuokra-asumisen neuvontaan tulee. Sehän on ollut sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjetissa. On myös hyvä asia, että asuntotuotanto on korkealla tasolla. On vain hieman hämmentävää se, että esimerkiksi vapaarahoitteinen vuokra-asuntotuotanto lepää hyvin pitkälle asuntorahastojen varassa, ja tiedetään, että siellä tuotto-odotukset ovat erittäin kovat. Toinen iso, ehkä kansantaloudellekin tuleva ongelma on se, että uusia vapaarahoitteisia omistusasuntoja rakennetaan periaatteella, joka on kuluttajille aika epäselvä ja joka johtaa siihen, että nämä asunto-osakeyhtiölainat kasvavat perheillä erittäin korkeiksi. Kysyn: mitä tälle aiotaan tehdä?

Sitten tänne ympäristöpuolelle. On todella hyvä, että meillä näitä luonnonsuojelualueita on, mutta ne tarvitsevat myös työntekijöitä. [Puhemies koputtaa] Metsähallitukselle tulisi nyt kyllä ohjata varoja työntekijöitten palkkaamiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt menee aika reilusti jo ylitse.

13.12 **Eeva-Maria Maijala kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia ministeri Tiilikaiselle tästä todella hienosta, tärkeästä työstä, minkä olette tehnyt. Kyse on pienistä rahoista mutta meidän yhteiskunnallemme niin tärkeästä kokonaisuudesta, ettei sitä moni ymmärräkään.

Yksi olennainen asia on nämä ilmastoasiat. Metso-asiaan saatiin nytten lisää rahaa. Tämä on erittäin hyvä asia. Ja LULUCF-neuvottelut onnistuttiin tähän asti ihan hyvin hoitamaan. Paljon töitä siinä on vielä tehtävissä, mutta minä uskon, että näillä meidän ympäristöministeriömmekin tekemillä toimenpiteillä saadaan vaikutettua siihen, että me saamme näissä ilmastoasioissa todella hyviä vaikutuksia aikaiseksi ja meihin uskotaan siinä, että me todellakin kehitämme meidän ilmastoasioitamme ja pyrimme koko ajan parempaan tilanteeseen.

Sitten näistä Metso-asioista vielä se, että vaikka näitä rahoja on vain 10 miljoonaa — enempi toivottaisiin — niin näin metsänomistajana tiedän sen, että lähes kaikilla meillä metsänomistajilla on omat suojelualueemme, jotka eivät näy missään, elikkä [Puhemies koputtaa] metsiä suojellaan tosi paljon.

13.13 **Silvia Modig vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Huoli luonnon ja metsien monimuotoisuudesta ei kyllä tällä budjetilla helpotu. Luonnonsuojelun määrära-

hat ovat edelleen noin puolet siitä, mitä ne olivat tämän hallituksen aloittaessa. Olen iloinen, että Metsoon on saatu lisää rahaa, mutta kun täällä ministeri sanoi, että nyt ollaan riittävällä tasolla, niin edelleen puuttuu 2 miljoonaa, jotta pysyisimme tavoitetasossa Metso-ohjelman suhteen. Tämä on asia, johonka eduskunta voi omassa budjettikäsittelyssään tuoda muutoksen.

Kiitosta haluaisin antaa puurakentamisen edistämisestä ja erityisesti vuokra-asukkaiden talousongelmien ehkäisyohjelmasta. Tästä miljoonasta kuulisin mielelläni lisää, miten se tarkalleen ottaen aiotaan käyttää.

Uutiset todella ovat olleet ilahduttavia. Asuntorakentaminen on vilkasta, ja nyt nähdään jo pientä trendiäkin siitä, että varsinkin uusissa vuokrasopimuksissa, jos eivät nyt vuokrat laske, niin se nousu on ainakin katkennut. Pääkaupunkiseudulle erityisesti pitää rakentaa lisää, ja tässä MAL-sopimus on mitä olennaisin. Nyt lähti luonnos uudesta pitkän korkotuen [Puhemies koputtaa] uudistuksesta liikkeelle. Miten siihen mahdollisesti tulevat muutokset asettuvat MAL-sopimukseen? Mennäänkö vanhalla vai mennäänkö uudella?

13.14 **Pekka Haavisto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin ministerille kiitos siitä, että Metsossa, kalateissä ja puurakentamisessa mennään oikeaan suuntaan — ei riittävästi, mutta suunta on oikea.

Sitten yksi kansallinen ja yksi kansainvälinen kysymys:

Kansallinen liittyy meidän luonnonsuojelualueverkkoomme ja kansallispuistoihimme. Monet olivat iloisia Hossan uudesta puistosta tänä vuonna mutta toivovat myöskin Porkkalanniemelle kansallispuistoa. Missä tahdissa näillä varoilla saadaan kansallispuistoverkkoa laajennettua? Milloin tulee Porkkalanniemeen kansallispuisto?

Toinen kysymys on kansainvälisestä ilmastopolitiikasta: Olette eurooppalainen ympäristöministeri ja olette varmasti seurannut presidentti Trumpin hyvin kriittistä ilmastopolitiikkaa. Nyt hän puhuu Pariisin sopimuksen avaamisesta. Millä mielellä tätä kuuntelette? Mitä eurooppalaiset ministerit aikovat tässä esittää? [Susanna Huovinen: Hyvä kysymys!]

13.15 **Rami Lehto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousongelmaisten vuokra-asukkaiden talousongelmien ehkäiseminen -kokeiluhanke on todella kannatettava hanke. On ongelmien ennaltaehkäisyä, jos kotitalouksia kannustetaan muuttamaan pysyvämmin talouden- ja elämänhallintaa, ja tämä voi estää monen asukkaan vaikeamman syöksykierteen.

Mutta sitten hallitus oli budjettiriihen yhteydessä tehnyt pöytäkirjamerkinnän, missä lukee: "Hallitus valmistelee Valtion asuntorahaston varojen sijoittamista tuottavilla tavoilla, jotka lisäävät kohtuuhintaista asuntotuotantoa, parantavat työllisyyttä ja vahvistavat kestävää kasvua. Päätökset tehdään täydentävän budjettiesityksen yhteydessä." Voisiko ministeri vähän enemmän avata tätä pöytäkirjamerkintää, mitä tämä kaavailu sisältää?

13.16 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen on omaa työtään tehnyt suurella sydämellä ja hyvillä tuloksilla. LULUCF:n saaminen oikeaan asentoon ja sen hoitaminen loppuun asti on valtavan hieno teko, siitä lämmin kiitos omalta osaltani.

Kun tässä puhutaan jatkuvasti siitä, että Suomeen pitäisi saada suojelualueita lisää, on syytä kuitenkin muistaa, että Suomi on Euroopan unionin se ehdoton ykkönen, mitä suojelualueiden määrään ja laatuun tulee. Meillä on kaksi vaihtoehtoa: metsiensuojelu tai sitten

katsotaan, että metsien hakkuu on tuhoamista. Näinhän ei suinkaan ole. Kaikki metsäammattilaiset ovat käyneet kurssinsa ja opiskelleet, jotta osataan huomioida eri kohteet, osataan homma hoitaa, ja silti koko ajan annetaan kuva, että metsien hakkaaminen on metsien tuhoamista. Suinkaan niin ei ole. Meillä on noin kolme—neljäsataatuhatta metsänomistajaa, metsätilaa, joista hyvin iso osa on sellaisia tiloja, joissa hakkuutoimintaa on kovin harvoin. Elikkä meillä on sisäänrakennettu suojelujärjestelmä, johon ei hyvin paljon miljoonia kyllä kannata työntää, koska se toimii itsestään, ilmaiseksi.

13.17 **Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Suomen alkuperäisluonto on erittäin vakavasti uhattuna, ja siksi on suorastaan välttämätöntä, että nyt saatiin Metsoon lisää rahaa, jotta voidaan päästä eteenpäin suojelussa. On tärkeää, että tätä jatketaan sillä tavalla, että seuraavan vuoden budjettiin tähän tulee myöskin rahaa, että päästään edes siihen 100 000 hehtaariin, joka on Metson tavoitteena. Se on erittäin tärkeätä. Myöskin on hyvin tärkeätä, että pannaan heti toimeen ostot maanomistajien kanssa, koska nyt on rahaa — nyt on tehtävä tätä kauppaa.

Toinen asia lyhyesti: Nämä kalatiet. Kemijoen kalateitten rakentaminen, missä mennään siinä? 70 vuotta on odotettu, ja kohta on lopullisesti kalakanta niin tuhoutunut, että sitä ei voida enää uusia. Mitä tehdään Kemijoen osalta?

Hyvä, että on vähän lisää rahaa myöskin muihin vesistöhankkeisiin. Olen huolestunut myöskin Ylläksen kaivoshankkeesta. Se [Puhemies koputtaa] tuhoaisi vakavasti vesistöjä sillä alueella.

13.18 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Kun opiskelijoiden asuntotuki siirrettiin yleisen asumistuen piiriin, tiedettiin, että ruokakuntakäsitteestä tulee ongelma, ja tämä huoli on nyt materialisoitunut. Samassa asunnossa asuvat kaksi eri ruokakunnan jäsentä käsitellään usein perheenä, ja sillä on suoraa vaikutusta asumistukeen. Te tunnistatte varmaan tämän ongelman, ja kuulisin mielelläni, miten tämä aiotaan nyt korjata.

Toinen asia. Me olemme nyt omin toimin raskaasti leikkaamassa hiilinieluamme, ja silloin on entistä tärkeämpää, että ne puut, jotka hakataan, ohjataan pitkäikäisiin tuotteisiin, eli puurakentamista pitäisi edistää. Tulevassa MRL:n muutoksessa olette muuttamassa kerrosalamääritelmää tavalla, joka lisää materiaalineutraliteettia, ja se on äärimmäisen hyvä asia. Ongelma, joka vielä on olemassa, on se, että Suomessa puurakentamisessa vaaditaan sekä vöitä että henkseleitä, sekä rakenteellista palosuojausta että sprinklausta. Eli suomalainen puu palaa vielä ruotsalaista puuta paremmin. [Naurua] Miten tämän asian muuttaminen etenee?

13.19 **Susanna Huovinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minäkin haluan kiittää siitä, että luonnon monimuotoisuuteen tarkoitettuja resursseja budjetissa Metson osalta kasvatetaan, mutta aivan kuten tässä keskustelussa muut edustajat ovat jo todenneet, rahoitus ei vieläkään ole riittävällä tasolla, jos haluamme tähän tärkeään aiheeseen saada muutoksen. Luonnon monimuotoisuuden katoaminen myös suomalaisessa metsässä ja luonnossa on ihan todellinen haaste, ja siihen on tartuttava.

Myös luontomatkailun osuus ansaitsee nähdäkseni kiitoksen. Siihen liittyen toivoisin kuitenkin, että tätä nyt hallinnollisesti paremmin ohjattaisiin, koska näyttää siltä, että se on todella moninaisten toimijoiden kenttä, josta puuttuu koordinaatio.

Mutta, ministeri, haluaisin kysyä teiltä ympäristöjärjestöjen rahoituksesta. Te tiedätte yhtä hyvin kuin mekin, että järjestöt toimivat hyvin tärkeinä asiantuntijoina esimerkiksi eduskunnan suuntaan ja ovat myös tärkeässä roolissa kansalaisten aktiivisuuden virittämiseksi ja ylläpitämiseksi. Miksi hallitus ei halua lisätä järjestöjen rahoitusta vaan pikemminkin leikkaa sitä?

13.20 **Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen lisämäärärahat Metso-ohjelmalle ovat toki oikeansuuntaiset. Suomen luonnon monimuotoisuus on uhattuna, muun muassa lahopuusta on puutetta, ja sen takia monet eliölajit uhkaavat kuolla sukupuuttoon. Tosin täytyy sanoa, että Metso-ohjelma ei ole lähelläkään sitä tasoa kuin sen alun perin piti olla ja miten asiantuntijat sen ovat tarkoittaneet, eikä luonnonsuojelumäärärahojen määrä ole lähelläkään edes sitä tasoa, mitä se oli vuonna 2015, eli kehotan teitä suurempaan kunnianhimoon.

Haluaisin kysyä soidensuojeluohjelmasta, joka muutama vuosi sitten keskeytettiin. Kautta koko Suomen on inventoitu arvokkaita, tärkeitä soita, ja myös suoluonto on hyvin herkkää ja haavoittuvaista ja uhanalaista. Aiotteko, ministeri Tiilikainen, viedä eteenpäin soidensuojelua, ja minkälaisia toimenpiteitä on tulossa soidensuojeluohjelman eteenpäin viemiseksi?

13.22 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Omalta osaltani haluan myös kiittää ministeri Tiilikaista erinomaisesta työstä LULUCF-asiassa. On erittäin tärkeää, että saimme siinä erävoiton.

Mutta varsinainen asiani koskee kansallispuistoja, nehän ovat meidän helmiämme, voi sanoa, että aarreaittoja, kuten täällä on nostettu esille niitten tärkeys. Juuri saamani tiedon mukaan luontomatkailu on maailmanlaajuisesti jo ylittänyt suosiossaan kaupunkimatkat. Vielä aurinkomatkat, tämmöiset lomamatkat ovat edellä, mutta tämä kertoo, mihin suuntaan ollaan menossa, ja meidän kansallispuistomme ovat erittäin tärkeä matkailukohde. Sen takia on äärimmäisen tärkeää, että siitä infrasta, millä ne ovat saavutettavissa, pidetään kiinni. Ilolla tervehdin, että löytyi rahoitus muun muassa Saanan päälle menevien portaiden korvaamiseen, mutta tarpeita on vielä paljon. Haluaisinkin kysyä ministeriltä, miten me saisimme tätä vähän paremmin tsempattua, että me saisimme olemassa olevat puistoinfrat vielä parempaan käyttöön. [Puhemies koputtaa] Sille olisi nyt tarvetta, kun ulkomaisten matkailijoiden osuus kasvaa.

13.23 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Metsähallitus suunnittelee mittavia hakkuita Oulujärven retkeilyalueella Kuostonsaaressa ja Kaarresalossa. Hakattavan metsän joukossa on jopa yli 200-vuotiasta metsää. Hakkuut ovat Oulujärven retkeilyalueen perustamissäännöksen vastaisia ja vastoin Oulujärven Naturan boreaalisen luonnonmetsän heikentämiskieltoa. Kaarresalo on aiemmin suojeltu hakkuilta Metsähallituksen omalla suojelupäätöksellä, mutta nyt Metsähallitus on purkanut suojelupäätöksen. Haluankin kysyä ministeriltä: Ovatko Metsähallitukselle asetetut tulostavoitteet liian korkeita ja näin aiheuttavat näitä luonnon monimuotoisuuden kannalta erittäin kyseenalaisia hakkuita, vai onko talon sisäisissä käytännöissä parannettavaa, kun arvokasta ja retkeilylle tärkeää metsää hakataan? Otetaanko monimuotoisuustavoitteet tosissaan Metsähallituksen sisäisessä toiminnassa?

13.24 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille äärimmäisen hyvästä politiikasta. Tämä hallitus noudattaa ja tekee vihreämpää politiikkaa kuin moni hallitus aikaisemmin.

Metsähallituksen julkisista hallintotehtävistä haluaisin kysyä, kun Metsähallitus hoitaa kansallispuistoja ja luonnonsuojelualueita ja meillä on erittäin arvokas autiotupaverkosto, missä kunnossa tämä verkosto on. Tiedän, että valmisteilla on korjausvelkaa koskeva selvitys, jossa siis kaikkiin kansallispuistoihin ja luonnonpuistoihin mutta myös monesti autiotupiin liittyvää korjausvelkaa selvitetään. Saadaanko tämä selvitys ympäristövaliokunnan käyttöön jo talousarviokäsittelyn yhteydessä?

Luontomatkailuhankkeesta haluan erityisesti kiittää. Niin kuin täällä on sanottu, luontomatkailu on kasvava trendi. Esimerkkinä Hossan kansallispuiston kävijämäärä on tänä vuonna kaksinkertaistunut viime vuoteen nähden, kiitos siitä.

13.25 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minunkin on helppo yhtyä kiitoksiin tästä hyvästä työstä, mitä ministeri Tiilikainen on tehnyt ympäristömme eteen. Muun muassa tuo puurakentamisen kokonaisuus on erinomainen. Paljon voisimme kuitenkin Suomessa vielä lisätä puurakentamista, ja tähän kyllä auttavat muun muassa suuret normien purut, mitä on tehty, ja nyt nämä ohjelmat, mitä valtiokin vauhdittaa.

Lisäksi vaelluskalakantojen elvyttämishankkeet ovat äärimmäisen positiivisia, kuten myös Metso-ohjelman lisäykset. 10 vuotta sitten todella silloiset ministerit Anttila ja Tiilikainen tämän erinomaisen Metso-ohjelman saivat aikaan, eli siitäkin nyt myöhästyneet kiitokset, ja on hienoa, että tätä jatketaan edelleen. Metsien monimuotoisuus on kuitenkin äärimmäisen tärkeä asia koko luonnon kestävyyden kannalta.

Kiertotalouteen on myös satsauksia. [Puhemies koputtaa] Suomi on brändätty hienosti maailman kärkimaaksi.

13.26 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun keskustelemme luonnon- ja ympäristönsuojelusta, on hyvä muistaa aikaperspektiivi pitkäjänteisesti eteenpäin. Joskus sitä kannattaa katsoa taaksekinpäin. Viitaten edustaja Kiurun kehuihin tämän hallituksen luonnonsuojelumyönteisyydestä on todettava, että koko luonnonsuojelurahojen kehystaso oli edellisellä hallituskaudella 38 miljoonaa euroa. Nykyinen hallitus leikkasi niistä ensi töikseen 18,5 miljoonaa, ja nyt tasoa nostetaan 26,6 miljoonaan euroon, eli viime kauden kehystasosta puuttuu yhä 11 miljoonaa ja koko kauden tasosta 26 miljoonaa katsottuna vähän eteen- ja taaksepäin.

Haluaisin kuitenkin sanoa Metso-rahoista, kun hallitus kehuu palauttaneensa ne riittävälle tasolle ja näin olisi luonnon monimuotoisuus turvattu, että näin ei valitettavasti ole tuon erinomaisen ohjelman [Puhemies koputtaa] hyödyistä huolimatta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, tämä debattikeskustelu jatkuu suuren valiokunnan kokouksen tauon jälkeen. Sitä ennen kuitenkin 2 minuuttia ministerille.

13.27 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen:** Kiitos, arvoisa puhemies! Aika on hyvin rajallinen, joten ensinnäkin kiitän kiitoksista, hyvin olette tunnistaneet nuo parannukset, mitä ensi vuoden budjetti sisältää.

Muutama kysymys, mitä haluan kommentoida:

Edustaja Haavisto kysyi kansainvälisten ilmastoneuvottelujen tilanteesta Yhdysvaltojen vetäytymisen jälkeen, siitä, mitä EU voi tehdä. EU voi tietenkin panna toimeen oman lainsäädäntönsä ja edetä siinä, että se oma sitoumuksemme Pariisin sopimuksen täytäntöönpanoksi valmistuu mahdollisimman nopsasti. Sen lisäksi EU:n pitää tehdä ja se tekee, kuten yksittäisten jäsenmaitten ministeritkin, ilmastodiplomatiaa. Nyt on äärimmäisen tärkeätä, että muut toimijat eivät katso Yhdysvaltoihin, vaan katsovat sitä, mitä EU, Kiina, Japani, Kanada, Meksiko, Intia, Indonesia, tämänkaltaiset maat, yhdessä tekevät. Meillä on laaja sitoutuminen Pariisin sopimuksen toimeenpanoksi, ja myös maailman suurimmat — G20 miinus yksi käytännössä — toteuttavat Pariisin sopimusta. Eilen Turussa sain vetää EU:n ja Kiinan välistä vesifoorumia, ja ylipäänsä ympäristönsuojeluun liittyvän yhteistyön lisäämiselle EU:n ja Kiinan välillä, ei pelkästään ilmastoasioissa vaan muutenkin, on nyt tilaus.

Muutamat kysymykset koskivat ylivelkaantuneitten neuvontaa. Siitä tuli kiitoksia. Se on hyvä asia, olen onnellinen, että tämä kokeiluhanke käynnistyy. Sen, mitä kaikkia konkreettisia toimenpiteitä se sisältää, jätän sitten vielä asiantuntijoitten päätettäväksi. En itse lähde sitä mestaroimaan.

Soidensuojeluohjelmasta kysyttiin. Valtiohan on omalta osaltaan toimeenpannut soidensuojelua, noin 36 000 hehtaaria lisää suojelusoita. Metso: puustoisia soita pystytään suojelemaan sitä kautta. Ja Luontolahjani Suomelle -kampanja tuo myös lukuisia suokohteita suojelun pariin. [Puhemies koputtaa]

Tässä, puhemies, päällimmäiset.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tämän asian käsittely keskeytetään suuren valiokunnan kokouksen vuoksi.

Keskustelu keskeytettiin kello 13.30.

Keskustelua jatkettiin kello 14.30.

Puhemies Maria Lohela: Jatketaan tänään kello 13.30 keskeytynyttä istuntoa ja keskustelua. — Ensimmäisenä ministeri Tiilikainen, 5 minuuttia.

14.31 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen:** Arvoisa rouva puhemies! Pyrin olemaan tiivis, nimittäin äsken en energiapuolesta tullut sanoneeksi esittelypuheenvuorossani mitään, vaikka se tarkoitus toki oli, että sekä ympäristöministeriön että työ- ja elinkeinoministeriön energiaosaston asiat olisivat tulleet samalla kertaa, joten ihan muutama lausahdus näihin energia-asioihin.

Oikeastaan keskeistä on, että nyt ensi vuoden budjetissa alkaa energia- ja ilmastostrategian toimeenpano, johon varattiin keväällä kehyspäätösten yhteydessä 25 miljoonan euron vuosittainen määräraha. Parlamentaarinen liikenteen rahoitusta pohtinut työryhmä pohti myös liikenteen vähäpäästöisyyden edistämistä, ja juuri tämän työryhmän esitysten mukaisesti on käytännössä sitten myös käytetty näitä energia- ja ilmastostrategian mukaisia määrärahoja. Ne jakautuvat usean ministeriön alueelle, mutta on ehkä hyvä kerrata se, että kos-

ka on tästä strategian toimeenpanosta kyse, niin siellä on mukana juuri tuo sähköautojen hankintatuki, sähkö- ja kaasujakeluinfran rakentamisen tuki, muutostuki polttomoottorikäyttöisiin autoihin, kun niitä muutetaan kaasukäyttöisiksi, tämänkaltaisia asioita. Sen lisäksi näitä elementtejä ovat erilaiset neuvontamäärärahat energia- ja ilmastostrategian tavoitteitten aikaansaamiseksi ja jo aiemmin mainittu puurakentaminen ja niin edelleen.

Tietysti hyvä puoli on myös se, että ensi vuonna meillä on sitten tänne uusiutuvan energian tuotannon ja energiatehokkuuden edistämiseen varsin hyvä määrärahasatsi. Nämä energiatukivaltuudet nousevat kaiken kaikkiaan 55 miljoonaan, missä on parinkymmenen miljoonan korotus kuluvaan vuoteen verrattuna, joten aika paljon pystytään tällä energiatukipuolella sitten hankkeita saamaan käyntiin, ja uskon, että hyviä hankkeita todellakin riittää.

Oikeastaan tässä nämä muutamat sanat koskien tuota energiapolitiikkaa.

Kun nyt tuota puhemiehen armeliaasti myöntämää aikaa on vielä jäljellä, niin käytän sen hyväkseni vastatakseni muutamiin niihin asioihin, joita tuli esille tuossa äskeisessä setissä ja jotka jäivät silloin vastaamatta.

Edustaja Heinonen, muutamat muutkin, otti esille tuon rakentamisen volyymin. Totta tosiaan, kun hallituksen kärkihanke oli, yksi niistä, lisätä asuntorakentamista, niin jos jossain on onnistuttu, niin tässä on onnistuttu. Tuo asunto... [Pia Viitasen välihuuto] — Tässä nyt voidaan muistella ja katsella, mutta kehotan katsomaan vaikka noita Rakennusteollisuuden tilastoja, liukuvat rakentamisen aloitukset, ja sieltä ei tämänkaltaista pätkää löydy, ei edellisten eikä sitä edellisten eikä vielä sitäkään edellisten asuntoministerien ajalta. Olkaa hyvä, tutustukaan numeroihin. Meillä on ennennäkemättömän vahva rakentaminen käynnissä. Asuntotuotanto on korkeammissa luvuissa kuin kertaakaan 20 vuoteen, ja myös kohtuuhintaisten asuntojen tuotannon — eli niitten asuntojen tuotannon, mitä valtion tukielementeillä tuotetaan — taso on korkeampi kuin viime kaudella tai sitä edellisellä kaudella. Katsokaa tilastoja. Olen todella tyytyväinen tästä kehityksestä. Tavoitteet on saavutettu, ja näyttää siltä, että tahti ei todellakaan ole hidastumaan päin. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Maria Lohela: Aiemmin keskustelussa varatut vastauspuheenvuoropyynnöt ovat täällä tallessakin, mutta niitä toki saa pyytää uusiakin.

14.35 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme samaa mieltä siitä, että rakentamisen tahti on kova. Mehän tiedämme, mitä pitää olla, että taloja syntyy. Pitää olla kaavoja. [Timo Heinonen: Kyllä!] Ja minusta on vähän turhaa nyt tavallaan kiistellä siitä, mitä ja kenenkin ansiosta tapahtuu.

Esimerkiksi omassa kotikaupungissani Vantaalla rakennetaan tällä hetkellä todella paljon. Ja otanpa esimerkin Tikkurilasta, entisen Anttilan korttelin, jossa juuri viime viikolla lähti jälleen uusi rakennus liikkeelle — uusi aloitus, josta ministeri ottaa kunniaa. Ymmärrän, että ministerit näkevät usein itsensä vaikutusvaltaiseksi, mutta en tiennyt, että olette niin vaikutusvaltainen, että saitte Vantaan kaupunginvaltuuston hyväksymään tämän kaavan pari kolme viikkoa ennen kuin tämä hallitus on aloittanut. Eli nimenomaan se, että edellinen hallitus yhdisti maankäytön sopimukset liikennepakettiin, on mahdollistanut kaavat, joille nyt rakennetaan. [Puhemies koputtaa] Tämä on mielestäni turhaa keskustelua, mutta väitän, että ei tämä ministeri nyt niin [Puhemies koputtaa] vaikutusvaltainen ole, että olisi ollut tekemässä edellisen hallituksen aikaisia päätöksiä.

14.36 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hienoa todella, että nyt rakennetaan paljon ja sen myötä on nähtävissä pitkällä aikavälillä myös esimerkiksi vuokrien, hintojen laskeminen vähitellen. Esimerkki siitä, mitä monessa kaupungissa, meillä Vantaallakin, voitaisiin tehdä vielä enemmän, on purkava korjausrakentaminen. Tähän ollaan ilmeisesti nyt tarttumassa ja mahdollistamassa lainsäädännössäkin se, että tähän tulee helpotusta. Siitä mielelläni kuulisin lisää.

Sitten ilokseni luin juuri, että pääministeri on nyt asettanut hankeryhmän etsimään ratkaisuja julkisten rakennusten sisäilmaongelmiin, ja siellä myös ympäristöterveyden tutkimuksen puolella varmasti olisi tarpeita. Onko tähän tulossa helpotusta?

Varsinainen kysymykseni liittyy kiertotalouden kärkihankkeisiin. Meillä on tavoitteena vähentää kulutusta ja lisätä resurssien uudelleenkäyttöä. Tämä on todella oikea suunta, johon pitäisi panostaa. Vuosille 2016 ja 2017 kärkihankerahoitusta oli tähän varattu yhteensä miljoona euroa ympäristöministeriön hallinnonalalta. Nyt ilmeisesti panostukset ovat [Puhemies koputtaa] siirtymässä toiselle hallinnonalalle. Mitä se tarkoittaa [Puhemies koputtaa] kiertotalouden edistämisen näkökulmasta?

14.38 **Ville Skinnari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin nostaa keskusteluun, kun tässä nyt on puhuttu nykytilasta ja menneisyydestä ja edellisestä hallituksesta ja nykyisestä hallituksesta, ministerille sellaisen kysymyksen, että mitä kuuluu suomalaisille lähiöille. Viime kaudella hallitus varsin ponnekkaasti teki töitä lähiöiden olemassaolon, kehittämisen eteen, ja nyt tällä kaudella, kun olemme käyneet kaupunkeja ja kuntia läpi, etenkin suurissa kaupungeissa huomaamme sen, että lähiöillä ei mene hyvin. Arvoisa ministeri, mihin toimenpiteisiin te aiotte ryhtyä, että suomalaiset lähiöt ja siellä olevat asukkaat voisivat paremmin?

14.38 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Jos katsoo tätä isoa kuvaa, niin kyllähän tässä monin paikoin toimet ovat ihan hyviä ja suunta oikea, mutta volyymi aivan liian kunnianhimoton.

Tässä on ministeri nostanut esimerkiksi nämä Metso-rahat. Me tiedämme, että tämä hallitus leikkasi niitä radikaalisti ja luonnonsuojelurahoja kaiken kaikkiaan. On hyvä, että nyt on ymmärretty se, että niihin pitää palauttaa, mutta edelleen ollaan vain puolessavälissä siitä tasosta, millä oltiin viime hallituskaudella. Ja erityisen tärkeää esimerkiksi metsäluonnonsuojelu on tänä päivänä siksi, että hallitus kaavailee hakkuiden lisäyksiä.

Ilmasto- ja energia-asioissa on vähän sama asia: on hyviä tavoitteita, sinne on pieniä panostuksia, esimerkiksi tämä energian tukipaketti ja tarjouskilpailu, mutta 2 terawattituntia, mikä siinä on mukana, on vain reilu 2 prosenttia meidän koko maan sähköntuotannosta. Lisää [Puhemies koputtaa] kunnianhimoa, kiitos.

14.39 **Eeva-Maria Maijala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä debatissa on tuotu esille, että nykyisen hallituksen toiminta ei olisi niin ympäristöystävällistä kuin aikaisemman. Tähän on todellakin hyvä sanoa, että asiat ovat toisinpäin, sillä ympäristöystävällisyyshän on poikkihallinnollinen asia ja nyt ympäristöasiat ovat mukana joka hallinnonalalla todella paljon, eivät todellakaan vain täällä ympäristöministeriön hallinnonalalla.

Ensinnäkin ympäristöministeriön keskeinen tavoite on vähähiilinen ja energiatehokas Suomi. Elikkä täällä vaikutetaan Pariisiin sopimukseen, sitten ovat kaikki energia-asiat, ra-

kennusten energiatehokkuus, puurakentaminen, ja se, että nytten vasta on päätetty 210 000 hehtaaria perustaa uusia suojelualueita. Meillä on todella paljon kaikennäköisiä asioita ja investointeja tehty poikkihallinnollisesti. Se, että nyt on laitettu 10 miljoonaa Metsoon, on ehkä vähemmän kuin on monessa asiassa tavoiteltu, mutta meillä on todella paljon enemmän kokonaisuudessaan suojeluun käytetty rahoja kuin aikaisemmin.

14.41 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on kyllä todettava, että meidän on tarpeetonta kinastella siitä, kuka on tehnyt eniten milläkin aikakaudella. Tärkeintä on se, että toimet ovat oikeansuuntaisia, kuten ne ovat nytkin, mutta meillä on näkemyseroja siitä, mikä on riittävää. Täytyy sanoa näin perisuomalaiseen tapaan, että ei tässä ympäristöministeriön hallinnonalan budjettiesityksessä pelkästään moitittavaa ole, kyllähän siellä on paljon kehuttavaakin, mutta olen sitä mieltä, että tässä on riittämättömiä toimia luonnonsuojelun puolelle.

Esimerkkinä haluan nyt tässä kerrata tuon Metso-rahojen kulkuhistorian: Niitä oli vuonna 2015 valtion budjetissa 26,8 miljoonaa euroa. Seuraavina vuosina 2016 ja 2017 vain 8 miljoonaa euroa. Nyt hallitus esittää oikeaan suuntaan korotusta 16 miljoonaan euroon, [Puhemies koputtaa] mutta ollaan vielä hyvin kaukana siitä, mikä meidän mielestämme on riittävää.

14.42 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Rakentaminen on päässyt hyvään vauhtiin Suomessa, ja se näkyy ihan katukuvassa: nostokurkia näkyy ja uusia asuntokohteita valmistuu huomattavan kiivaaseen tahtiin. Se on hyvä, ja se saattaa ruveta näkymään jopa vuokrahinnoissa.

Sellaista kuitenkin ministeriltä kysyn, että kun uusia taloyhtiöitä ja kohteita tulee markkinoille, niin myyntihinta saattaa olla hyvinkin matala johtuen siitä, että yhtiölainaa on paljon. Sitä yhtiölainaa ruvetaan sitten lyhentämään pääomavastikkeella parin vuoden maksuvapaan jälkeen — siis ensin maksetaan pelkkää korkoa — ja sitten kun se pääomavastike sieltä parin vuoden päästä tulee, se luonnollisesti on aika korkea. Jos nyt sitten vielä korot nousevat lisää, onko tässä vaara, että kansalaiset ikään kuin ahnehtivat liian kalliita asuntoja, jotka keinotekoisesti [Puhemies koputtaa] näyttävät halvoilta?

14.43 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Asuntopolitiikkahan tulee olemaan isosti esillä eduskunnassa myös jatkossa, koska tarkastusvaliokunta juuri julkaisi asiasta tutkimuksen, jossa puututtiin tärkeisiin asioihin, asumisen hinnanmuodostukseen sekä näihin tukijärjestelmiin kaiken kaikkiaan. [Timo Heinonen: Mennään parempaan suuntaan!] Puhemies! Haluaisin sanoa, että kyllä siinäkin raportissa näkyy se yleisesti tiedetty totuus, kuinka tärkeää on juuri se, että kaavoitus toimii ja on tontteja, ja myöskin se, että tällaisia ratkaisuja, kuten liikenneratkaisut ja kaavoitusratkaisut, kytketään yhteen. Ei tarvitse kiitellä eikä muuta, mutta minä toivoisin vilpittömästi, että sen verran edes voitaisiin antaa tunnustusta, että oli hieno juttu, että viime kaudella aloitettiin tämä toiminta, sitoutettiin kuntia kaavoittamaan ja tarjoamaan tontteja ja tarjottiin liikenneratkaisuja ja vahvistettiin tätä. Minusta olisi kohtuullista, että tämä voitaisiin myöntää, sillä, kuten edustaja Lindtmanin esimerkki hyvin sanoo, [Puhemies koputtaa] eiväthän ne kaavat siinä ihan päivässä synny heti kun hallitus vaihtuu.

14.44 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on taulukko, [Näyttää kädessään taulukkoa] jossa ei mitta-asteikoilla kikkailla, niin kuin vasemmistossa on viime päivinä kikkailtu. Tämä näyttää yksiselitteisesti: viime hallituskaudella rakentaminen meni alaspäin, 2016 ministeri Tiilikaisen johdolla MAL-sopimukset päivitettiin, ja tänään asiantuntijat ovat valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaostossa todenneet, että tonttitarjonta on tällä kaudella parantunut [Antti Lindtman: Juuri näin!] MAL-sopimusten myötä, jotka tehtiin ministeri Tiilikaisen johdolla 2016. Tehtiin myös ensimmäisen kerran Suomen kasvukäytävälle MAL-sopimus, eli enää ei keskitytty pelkästään panostamaan kaupunkien ympäristöön vaan liikenneväylien varteen, raideliikenteen varaan, ja tämä näkyy nyt näissä tilastoissa ja nämä voi jokainen tarkastaa. Nämä ovat ihan julkisia tilastoja, missä ei kikkailla mitta-asteikoilla.

14.45 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehdotan, että ratkaistaan tämä kina. Riittää, kun hallitus osoittaa — edustaja Heinonen puhui vuoden 2016 rakentamisesta — yhden talon, joka on vuonna 2016 rakennettu ja jonka kaavaa on aloitettu suunnittelemaan tämän hallituskauden aikana. Yksi talo pääkaupunkiseudulta, jonka tontti on syntynyt kaavasta, joka on syntynyt tämän hallituskauden aikana. Ei tarvitse tästä kinata, riittää, että sieltä sellainen esimerkki löytyy. Rakentaminen on yli hallituskausien menevää, ja kaikki ne, jotka kuntapäättäjinä ovat, tietävät, kuinka pitkään kaavojen valmistelu ja hyväksyminen kestää. Mielellään soisi sitä aikaa lyhennettävän.

Vielä Metso-rahoista. Riittävätkö nyt nämä rahat, jotka on otettu viime kädessä Asuntorahastosta korjausrahaston kautta — pidän tätä logiikkaa vähän huonona — siihen, että suojeltujen metsien [Puhemies koputtaa] pinta-ala ei lähde laskuun tulevina vuosina?

14.46 **Juha Pylväs kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rakentamiskeskusteluun voisin sen verran ottaa kantaa, että kyllä meillä Ylivieskassakin rakennetaan. Toki se ei ole täällä pääkaupunkiseudulla, mutta valitettavan vähän puurakentamista on meillä Ylivieskassakin tehty, vaikka ministeri on ponnekkaasti töitä tehnyt senkin asian eteen. Ympäristöministeriön tontille kuuluu hyvin paljon tämmöistä rakentamista sääntelevää normitusta, jota on kyllä menestyksekkäästi purettukin, mutta kysyisin ministeriltä, miten tätä norminpurkutyötä jatketaan ja miten varmistetaan se, että uutta normitusta ei tule lisää.

14.47 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Juuri on päättynyt teillä ministeriössä ikääntyneen väestön asuinoloihin liittyvä kehittämisohjelma. Kysyisin teiltä, ministeri, millaisia tuloksia kehitysohjelma toi ja miten tuloksia hyödynnetään tulevaisuudessa niiden asumiseen liittyvissä kysymyksissä, jotka tarvitsevat erityistä tukea, kuten ikääntyneet, muistisairaat ja vammaiset.

Pidän hyvänä tätä miljoonan euron rahaa tukemaan velkaantumista ja ongelmia vuokraasumisessa. Sanottakoon tässä, että se miljoona on saman verran, mikä annetaan myös saattohoidon kehittämiseen, mutta eri puolella. Miljoona on aina se miljoona.

Mitä tulee sitten kohtuuhintaiseen asumiseen, niin pidän erittäin tärkeänä, että nuorille ja opiskelijoille olisi tarjolla pieniä asuntoja. Tein jossakin vaiheessa kirjallisen kysymyksen konttiasumisen muodoista. Millä tavalla koette, että esimerkiksi se voisi olla ratkaisuna asumispulaan?

Vuokrien tasosta yleisesti ottaen [Puhemies koputtaa] on sanottava, että kyllä ne ovat edelleen korkeat.

14.48 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rakennettuun ympäristöön kuuluu myös julkinen rakentaminen. Kuntaliitto on selvittänyt, että Suomessa on yli tuhat koulua, joissa on sisäilmaongelmia, jopa hometta. Viime kaudella tarkastusvaliokunta päätyi samaan lopputulokseen. Olen ymmärtänyt niin, että tänne on tulossa vielä syksyn aikana terveisiin rakennuksiin ja tilanteen parantamiseen liittyvä pääministerin ilmoitus, mutta kysyisin nyt ministeriltä: Miten näette tilanteen rahoituksen valtion budjetin kannalta? Monet kunnathan ovat aika pahoissa rahoitusvaikeuksissa eivätkä pysty korjaamaan näitä kouluja, joten millä tavalla valtio pystyisi osallistumaan tähän, ja olisiko mahdollista esimerkiksi saada Euroopan strategisten investointien rahastosta ESIRistä apua? Ranska ilmeisesti on jotain rahaa näihin ongelmiin sieltä jo saanut.

14.49 **Simon Elo si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän espoolaisen kollegani, edustaja Kauman hyvään kysymykseen ja avaukseen sisäilmaongelmista, mitkä ovat mitä suurimmassa määrin myös ympäristöongelmia ja tietysti liittyvät sitten myös rakentamiseen ja muidenkin ministeriöiden tonteille mutta ovat tärkeä kysymys: Meidän kotikaupungistamme Espoosta on hyvä esimerkki siitä, että olemme tehneet uusia ratkaisuja — ehkä myöhemmin ajateltuna vanhoja, jotka on otettu uudelleen käyttöön — eli tällaisia nopeasti valmistettavia kouluja. Niipperin koulussa todettiin sisäilmaongelma. Vuoden 2016 alussa kärrättiin oppilaat pois bussilla, ja jo seuraavan vuoden huhtikuussa oli uusi koulu, tyyppikoulu, valmistunut sillä tavalla, että tämä koulu ei ole siinä pysyvästi, mutta voisi olla jopa vuosikymmeniä, jos kaupunki tekee sellaisen vuokrasopimuksen rakennuttajan kanssa, joka kuitenkin vastaa myös esimerkiksi näistä koulun sisäilmakysymyksistä.

Olisiko tässä sellainen asia, mitä voisi viedä eteenpäin muihinkin kuntiin, joissa on vastaavanlaisia ongelmia? Eli tarvitaan mahdollisimman huokeasti nopea ratkaisu, joka kuitenkin voisi [Puhemies koputtaa] kestää tarvittaessa vuosikymmeniä.

14.50 **Emma Kari vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kiittää edustaja Halmeenpäätä siitä, että hän muistutti meitä siitä, miten nämä Metso-rahat ovat aidosti kehittyneet. Eli tosiaan vuonna 2015 puhuttiin lähes 27 miljoonan euron määrärahoista, jotka tämän hallituksen alussa tiputettiin 8 miljoonaan. Se, että tätä määrärahaa nyt lisätään, on äärimmäisen tervetullutta ja hyvä asia, mutta meillä on aidosti huoli meidän metsäluontomme monimuotoisuuden tilasta varsinkin siinä tilanteessa, kun luonnonsuojelumäärärahat kokonaisuutenaan on tiputettu puoleen siitä, mitä ne edellisen kauden lopulla olivat, ja samaan aikaan hakkuiden määrää ja Metsähallituksen tulostavoitteita on kasvatettu. Tämä huoli on aito. Sen takia minä ihmettelin hieman myös, kun tässä budjettikirjassa todetaan, että luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen pyritään pysäyttämään vuoteen 2020 mennessä, jotta meidän ekosysteemimme pystytään turvaamaan. Tämähän on se tavoite, johon Suomi on sitoutunut, mutta itse olen juuri nyt saanut vastauksen kirjalliseen kysymykseeni, että näillä nykyisillä toimilla ei tulla saavuttamaan näitä tavoitteita, joten tämä tuntuu hieman ristiriitaiselta.

14.52 **Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa aikaisemmassa istunnossa aika loppui kesken enkä saanut ministeriltä vastausta siihen, että mitä ministeri katsoo, että pitäisi tehdä Kemijoen kalateiden aikaansaamiseksi. Se olisi äärettömän iso asia ja muun muassa matkailun kannalta aivan mahtava asia.

Toinen asia, jonka otan esille, on se, että onko ministeri perehtynyt tähän Hannukaisen avokaivoshankkeeseen siellä Ylläksen matkailualueitten keskellä. Siitä laskettaisiin jätevesiä Muonionjokeen ja Tornionjokeen, jotka vielä ovat hienoimpia jokia Euroopassa tällä hetkellä. Olen erittäin huolestunut tästä Hannukaisen kaivoshankkeesta.

14.52 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toisessa pääluokassa puhutaan korjausvelasta, ja käsitellään silloin liikenteen korjausvelkaa. Tässä meillä on kuitenkin ainakin tuplamääräinen korjausvelka, jos katsotaan pelkästään julkisia rakennuksia — se on lähes 5 miljardia euroa julkisten rakennusten osalta. Sen lisäksi se on tästä 5 miljardista jopa kymmenkertainen määrä, jos katsotaan kaikkia rakennuksia Suomessa, jotka vaativat korjausta.

Tähän onkin siis kaksi kysymystä:

Mitä ministeri ajattelee, miten erityisesti nämä 60—70-luvun kiinteistöt, jotka ovat nyt tulossa peruskorjaustarpeeseen, voisivat esimerkiksi lähiöissä saada enemmän näitä korjausavustuksia? Lainansaannit ynnä muut ovat tällä hetkellä ihan mahdottomia, osa ei saa missään tapauksessa.

Toisena sitten tietysti nämä julkiset rakennukset, joista tässä äskenkin mainittiin koulut, päiväkodit, terveysasemat. Niihinhän oli aikaisemmin erillisiä rahoituksia, ja toisaalta tähän malliin, mihin äsken viitattiin, oli myöskin ministeri Rinteen esitys tämmöisestä erillisestä yhtiöstä [Puhemies koputtaa] näitten kiinteistöjen korjaamiseksi.

14.54 **Ulla Parviainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansallispuisto on tunnettu ja arvostettu brändi, niin kuin täällä on todettu. Se on tae upeasta luonnosta ja hyvistä palveluista, ja Hossan kansallispuiston kohdalla sen osoittaa erityisen hyvin se, että vuodessa kävijämäärä on yli kaksinkertaistunut. Hossassa on nyt moni kävijä ollut ensimmäistä kertaa kansallispuistossa. Siellä tällaisia näkyviä ryhmiä ovat olleet nuoret retkeilijät mutta erityisesti sitten virkeät varttuneet retkeilijät, ja heiltä on tullut palautetta siitä, että reittien pitäisi olla hiukan paremmin varustettuja: pitäisi olla enemmän, useammin taukopaikkoja ja useammin taukopenkkejä erityisesti näille varttuneille retkeilijöille. Miten on, herra ministeri, mahdollistavatko nämä määrärahat nyt tason nostoa näissä puistoissa? Ja onko suunnitelmia siitä, miten puistojen palveluvarustus saataisiin kehittymään?

14.55 **Eerikki Viljanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus ja ministeri Tiilikainen ovat tehneet erittäin hyvää työtä rakentamisen sääntelyn joustavoittamiseksi ja byrokratian purkamiseksi, kiitos siitä. [Pia Viitasen välihuuto] Tiedustelen, onko hyvän työn ja jo tehtyjen lakimuutosten lisäksi tulossa lisää esityksiä, joilla rakentamisen vapautta lisätään ja pakollista päätöksentekoa tuodaan vielä lähemmäs sääntelyn kohteita, rakentajia, luvanhakijoita, tavallisia kansalaisia.

Toiseksi kiitän ministeriä puurakentamisen edistämiseksi tehdystä työstä. Puurakentamisesta on puhuttu pitkään, mutta nyt silläkin sektorilla on alkanut tapahtumaan toden teolla. Uskon, että tämän talousarvion puurakentamisen ohjelmaan tehtävillä satsauksilla lisätään edelleen vauhtia rakentamiseen.

Ja mikä tärkeintä — vaikkei suoraan talousarvioon kuulukaan — kiitän ministeriä ja kaikkia asianosaisia erävoitosta LULUCF-asiassa. Tämä erävoitto on elintärkeä, jotta voimme edetä monimuotoisessa puunkäytössä ja lisätä sitä joka sektorilla.

14.56 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Parviainen täällä puhui luontomatkailusta ja kansallispuistojemme tärkeydestä. Nythän meillä on varattu seuraavalle vuodelle budjettiin rahaa tähän niin sanottuun Matkailu 4.0 -hankkeeseen, jossa panostetaan nimenomaan näihin reitityksiin, opasteisiin ja verkkopalveluihin. Oma toiveeni olisi, että ei pelkästään panostettaisi aina uusiin kohteisiin ja avattaisi uusia paikkoja vaan muistetaan myös meidän vanhat kansallispuistomme ja luonnonsuojelualueemme, jotta niidenkin luonnon monimuotoisuus säilyisi. Esimerkiksi Sipoonkorven kansallispuiston kävijämäärät ovat moninkertaistuneet vuosien varrella, ja silti siellä ollaan vielä hyvin vaiheessa monessa kohdin reitityksessä. Toivon, että pidetään mielessä myös nämä vuosia sitten avatut vanhat kansallispuistot.

Puhemies Maria Lohela: Ja vielä edustajat Viitanen ja Heinonen, ja sitten ministerin puheenvuoro.

14.57 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asumisen hintaan vaikuttaa paitsi se, että meillä on kylliksi koteja, myös se, mitä oheistoimia hallitus tekee. Täytyy kyllä sanoa, että aito huoli tähän asumisen hintaan liittyy myös sitten siinä tulevassa, että hallitus aikoo kolmannen kerran peräkkäin nostaa kiinteistöveroja ja myös lämmityskustannukset nousevat ja niin poispäin.

Mitä tulee normien purkuun: Arvoisa ministeri, jos voisitte hieman kommentoida tätä energiatodistusasiaa. Kun kuitenkin eduskuntakin on edellyttänyt, että pyrittäisiin siihen, että vanhojen omakotitalojen osalta energiatodistukset olisivat vapaaehtoisia, niin päinvastoin, meillä on parhaillaankin laki, jossa vain lisää energiatodistuksia halutaan ja autotallitkin pistettiin jo energiatodistuksen pariin. Tämä kehitys on siinä suhteessa vähän toista kuin normien purku ja täysin päinvastaista kuin edellisellä hallituskaudella, myös koko eduskunnan politiikan suhteen.

Puhemies! Tähän loppuun haluan sanoa, että on hienoa, että edustajat Skinnari ja Sirpa Paatero puhuivat täällä lähiöistä. Toivoisin todella, että hallitus ottaisi tämän viestin vahvasti, koska [Puhemies koputtaa] viime kaudella hyvin laitoimme kehittämistoimia eteenpäin. Tarttukaa niihin myös.

14.58 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tilastossa kahden asuntoministerin aikakaudet näkyvät selvinä piikkeinä. Ensin asuntoministeri Vapaavuori: rakentaminen nousi merkittävästi. [Antti Lindtman: Yksi talo!] Sen jälkeen asuntoministeri Tiilikainen: rakentamisen määrä nousee selkeästi. Tämä on yksiselitteinen tässä tilastossa. [Antti Lindtman: Yksi kohde!]

Mikä siihen vaikuttaa? Siihen vaikuttaa moni asia, ei pelkästään kaavoitus, ei pelkästään MAL, vaan liikenneratkaisut, panostukset infraan, rakentamisen sääntelyn purku, mikä on antanut uskoa siihen, että uskalletaan lähteä rakentamaan erilaisia asuntoja. ARA-lainsäädäntöä on uudistettu, valituksia on rajattu ja saatu näitä Vantaankin ja muiden hankkeita eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi tähän Metso-rahaan vielä: se 10 miljoonaa on arvokas, ja meidän pitää seurata myös sitä, etteivät pelkästään hehtaarit ole ratkaisevia vaan myös se laatu, minkälaisia metsiä tällä rahalla [Puhemies koputtaa] pystytään suojelemaan, ja tässä ollaan hyvällä tiellä.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Tiilikainen, 3 minuuttia.

14.59 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen:** Arvoisa puhemies! Pyritään tiiviisti toteamaan se, että joka vuosi, kun Metso-rahoja on käytetty luonnonsuojelualueitten hankintaan, luonnonsuojelun pinta-ala kasvaa, koska valtaosin on kyse pysyvästä suojelusta. On hyvä, että nyt pystymme satsaamaan vielä 10 miljoonaa aiempaa enemmän. Se nopeuttaa suojelualueitten määrän lisääntymistä. Se on tarpeellinen asia.

Sitten rakentamiseen liittyen, aloitetaan tästä normiasiasta.

Aiemmin kysyttiin esimerkiksi puurakentamiseen liittyen. Tämä vyö—henkselit-juttu eli kaksinkertainen palosuojaus ensi vuoden alusta poistuu, eli jos on sprinklattu asuntorakentamiskohde esimerkiksi, niin silloin ei tarvita enää kipsilevyä peittämään puurakenteita. Selvä helpotus. Muutenkin rakentamisen määräyksiä koko ajan perataan läpi ja asetuksia niputetaan ja vähennetään sillä puolella.

Keskustelu siitä, milloin on rakennettu ja mihin: [Antti Lindtman: Itse aloititte!] kaavoitus on nimenomaan [Pia Viitanen: Ministeri aloitti!] pitkäaikaista puuhaa ja se saattaa kestää kymmeniä vuosia, kuten tiedätte. Olen erittäin tyytyväinen siitä, että MAL-sopimukset, mitä on toki tehty aiemminkin, nyt uusittiin, ja — luvallanne — vaatimuksestani Vantaa, Espoo ja Helsinki suostuivat korottamaan omia tavoitteitaan. [Antti Lindtman: Juuri näin!] Hienoa, tässä tarvitaan juuri tätä hyvää yhteistyötä ministeriön ja kaupunkien kesken. [Antti Lindtman: Se vaikuttaa myöhemmin!]

Mitä tulee kaavoituksen nopeuteen, niin sillä puolella olemme juuri tehneet uudistamista, mikä nopeuttaa täydennyskaavoitusta, jotta lähiöihin, missä on jo rakennettua massaa, pystytään nopeammin kaavoittamaan uusia asuntoja, [Pia Viitanen: Edellisen hallituksen linja!] korotettuja asuntoja täydentämään, koska aina kun olemassa oleviin kaupunginosiin rakennetaan jotain uutta, se vaikuttaa positiivisesti niin kaupallisiin palveluihin kuin mahdollisuuksiin säilyttää julkiset palvelut kuten koulut. Ja juuri tällä kaavoituksen nopeuttamisella [Pia Viitanen: Luitteko remonttiryhmän mietinnön?] pystytään siihen vaikuttamaan.

Mitä tulee sisäilmaongelmiin, mihin useampi puuttui, juuri tässä tarvitaan myös sitä pitkäjänteisyyttä. Olemme valmistelemassa ohjelmaa, jolla tartutaan taas hyvin pitkällä sihdillä yhdessä kuntien ja kaupunkien kanssa sisäilmaongelmien ratkomiseen. Mutta että olisi tulossa jokin tuki — valitan, mutta erityiset tuet sisäilmaongelmaisten koulujen korjaukseen tai uusimiseen pikemminkin pitkittävät ongelmaa, koska moni kunta jää odottamaan, josko ensi vuonna tai seuraavana vuonna saisimme tukea, ja korjaukset jäävät tekemättä. Onneksi kuntatalous on hallituksen toimien ansiosta vahvistunut ja kunnilla on nyt mahdollisuus tarttua toden teolla ja pistää sisäilmaongelmaisia kouluja paremmin kuntoon. [Pertti Salolainen: Kemijoki, mihin jäi Kemijoki?]

Puhemies Maria Lohela: Sitten siirrytään ministeri Niinistön puheenvuoroon, enintään 7 minuuttia.

15.03 **Puolustusministeri Jussi Niinistö:** Arvoisa rouva puhemies! Ensi vuoden talousarvioesitys noudattaa puolustusselonteon linjauksia. Puolustuskyvyn ylläpito ja kehittäminen perustuvat toimintaympäristön muutokseen. Puolustusministeriön pääluokka sisältää

määrärahoja vajaa 2,9 miljardia euroa. Tästä on kehykseen kuuluvia menoja 2,5 miljardia euroa ja loput kehyksen ulkopuolisia arvonlisäveromenoja.

Puolustusministeriön pääluokan menojen osuus ensi vuodelle ennustetusta bruttokansantuotteen määrästä on 1,24 prosenttia. Tänä vuonna se on 2 promillen kymmenystä enemmän eli 1,26 prosenttia. Puolustusmenot siis laskevat hieman bkt:hen verrattuna, koska bkt kasvaa tähän vuoteen verrattuna. Nato-maiden käyttämällä laskutavalla Suomen puolustusmenojen bkt-osuus olisi 0,2 tai 0,3 prosenttiyksikköä tätä suurempi riippuen lähinnä siitä, kuinka suuri osa Rajavartiolaitoksen menoista laskettaisiin mukaan puolustusmenoihin.

Puolustusselonteon mukaisesti erityisesti Maavoimien valmiutta parannetaan. Ilma- ja Merivoimien valmius on jo kohtuullisella tasolla. Talousarvioesitys sisältää viime kevään julkisen talouden suunnitelmassa sovitun 50 miljoonan euron lisäyksen turvallisuusympäristön muutoksen edellyttämään valmiuden parantamiseen.

Yleisen asevelvollisuuden, puolustusratkaisumme, kustannustehokkuuden salaisuuden edellytykset turvataan. Koko palveluskelpoinen miespuolinen ikäluokka koulutetaan. Varusmiesten maastovuorokausien määrä ja reservin kertausharjoitusten määrä pidetään kuluvan vuoden tasolla. Sopimussotilaiden palkkaamiseen kohdennetaan 2 miljoonan euron lisäys. Lentotuntien ja alusvuorokausien määrä säilyy tämän vuoden tasolla.

Voimavaroja suunnataan Puolustusvoimien materiaalisen suorituskyvyn ylläpitoon ja kehittämiseen. Talousarvioesitys sisältää hallitusohjelmassa mainitun määrärahalisäyksen materiaalisten suorituskykypuutteiden korjaamiseen, joka kasvaa kuluvalle vuodelle myönnetystä 80 miljoonasta eurosta 110 miljoonaan euroon tulevana vuonna. Hallitusohjelman ja julkisen talouden suunnitelman mukaan tämä lisäys tulee edelleen kasvamaan lähtötilanteeseen nähden asteittain siten, että vuonna 2019 se on 130 miljoonaa euroa ja vuonna 2020 se on 150 miljoonaa euroa. Sotilaallisen maanpuolustuksen määrärahoista käytetään noin 941 miljoonaa euroa eli 39 prosenttia materiaaliseen valmiuteen, mikä on enemmän kuin kertaakaan tällä vuosikymmenellä.

Puolustusvoimille esitetään kahta uutta tilausvaltuutta. Puolustusmateriaalihankintoihin esitetään enimmäismäärältään noin 1,6 miljardin euron suuruista Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen 2018 -tilausvaltuutta. Merivoimien hanke Laivue 2020 sisältyy pääosin tähän kymmenvuotiseen tilausvaltuuteen. Muita suurempia alkavia hankkeita ovat muun muassa Merivoimien Laivue 2000 -elinkaaripäivitys ja Pintatorjuntaohjusjärjestelmä 2020.

Arvoisa puhemies! Tosiasiaksi jää, että samaan aikaan, kun puolustusmateriaaliin ja -valmiuteen saadaan lisää rahaa, on toiminnasta edelleen säästettävä, valitettavasti. Puolustushallinnon määrärahoja vähentäviä tekijöitä ovat pääosin kaikille hallinnonaloille yhteiset toimintamenosäästöt, joiden määrä puolustushallinnon osalta kasvaa noin 13 miljoonalla eurolla vuoteen 2017 verrattuna. Lisäksi kilpailukykysopimus vähentää toimintamenomäärärahoja noin 2,3 miljoonalla eurolla tähän vuoteen verrattuna.

Jos ensi vuoden talousarvioesitystä verrataan tämän vuoden talousarvioon, on huomattava tämän vuoden talousarvion sisältäneen budjettiteknisistä syistä noin 43 miljoonaa euroa materiaalihankintojen menoajoitusmuutoksista aiheutuvaa lisäystä. Sitä lisäystä ei sisälly ensi vuoden talousarvioon.

Arvoisa puhemies! Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoihin esitetään 57 miljoonaa euroa. Lisäystä on noin 5 miljoonaa vuoden 2017 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Lisäys aiheutuu pääosin Irakin koulutusoperaatiosta. Suomalaisten kriisinhal-

lintajoukkojen ylläpitomenot sisältyvät ulkoasiainministeriön pääluokkaan. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen suunniteltu yhteisvahvuus eri operaatioissa, pääosin Libanonissa, Irakissa ja Afganistanissa, tulee tämänhetkisen arvion mukaan olemaan noin 520 sotilasta.

Maanpuolustusjärjestöjen tukemiseen esitetään vastaava euromäärä kuin kuluvan vuoden talousarviossa. Tämä on hyvä asia, ja tästä kuuluu kiitos myös eduskunnalle.

Puhemies Maria Lohela: Nyt on mahdollista käyttää vastauspuheenvuoroja. Pyydän ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. Vastauspuheenvuorojen pituus voi olla enintään 2 minuuttia nyt ainakin tähän alkuun.

15.08 **Ilkka Kanerva kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on niin, että minusta puolustusministeri hyvin hoitaa tehtäväänsä siitä vinkkelistä, mistä puolustusvaliokunta sitä kykenee tarkastelemaan.

Toiseksi totean, että me olemme poikkeuksellisen mittavien asetelmien edessä, sillä hieman yleisellä tasolla sanottuna olemme tekemässä lähivuosina investointeja puolustusvalmiuden ja suorituskyvyn nostamiseen tavalla, joka hakee historiassa vertaistaan. Samalla me olemme lisäämässä kansainvälistä puolustusyhteistyötä, ehkäpä nopeammin kuin noin kymmenen vuoden syklillä on aikaisemmin tapahtunut. Nämä kaksi ilmiötä ovat olennaisia, samalla kun kriisinhallintavalmiuksiamme luonnollisesti ollaan kansainväliseen yhteistyöhön nähden parantamassa.

Kansainvälinen yhteistyö on tärkeää ja välttämätöntä, ja ajankohtaiseen keskusteluun liittyen toteaisin, että se edellyttää myös kustannustehokasta tapaa valmentaa meidän omaa puolustustamme, jolloin kansainvälinen yhteistyö tuo siihen ehdottomasti sellaista välttämätöntä, tarvittavaa lisäpanosta, jota kansainvälisen avun antaminen ja vastaanottaminen myöskin edellyttävät. Sen vuoksi totean, että puolustushaarojen keskinäistä yhteistyötä ja kansainvälisen valmiuden parantamista tarkoittavat toimet ovat erittäin välttämättömiä, hieman siihen tapaan kuin mitä esimerkiksi nyt Ruotsissa käynnissä olevassa Aurora 17 -harjoituksessa on. On ikävää, että näistä asioista syntyy kauhean dramaattista keskustelua, koska en ole kotimaisessa keskustelussa havainnut, että vastuullisten poliittisten tahojen kesken näistä asioista vallitsisi mitään erimielisyyttä.

15.10 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä yhteydessä myös kiitos hallitukselle niistä puolustushallintoon tehdyistä määrärahalisäyksistä, jotka ovat myös meidän opposition puolesta asianmukaisia ja tarpeellisia. Muun muassa sopimussotilaille tulee lisää rahaa, ja tällä varmistetaan myös osaltaan varusmiesten laadukas kouluttaminen. Mutta tietenkin myös kehitettävää jää.

Olisin ministerille esittänyt tässä muutamia kysymyksiä, joista ehkä ensimmäinen liittyy näihin edustaja Kanervankin, puolustusvaliokunnan puheenjohtajan, toteamiin suursotaharjoituksiin. Olette ottanut ministerinä kantaa — nimenomaan vielä lisäten tuohon edustaja Kanervan puheenvuoroon tämän mittakaavan — suur-sotaharjoituksiin, elikkä että annettaisiin kansainvälisille joukoille Suomi alustaksi harjoitella. Nyt esitän kuitenkin toisenlaisen harjoitteluvaihtoehdon, ja tämä toinen harjoitteluvaihtoehto on nostaa kertausharjoitusten tasoa. Viime puolustusvoimauudistuksessa kertausharjoitukset Suomessa käytännössä useammaksi vuodeksi lakkautuivat, ja vuoden 2015 aikana päätettiin yhdessä parlamentaarisesti, että tulevalla hallituskaudella, ketkä tahansa hallituksessa istuvatkaan, harjoitukset nostetaan 18 000:n tasoon. Esitin jo viime keväänä ja muistaakseni jo viime

vuoden puolellakin, että nyt olisi korkea aika nostaa kertausharjoitusten määriä, siitä 18 000:sta, johonka 2015 päädyttiin. Tuolloin se 18 000 ei ollut katto- vaan lattiataso. Nyt kun ollaan myös puolustusselonteon yhteydessä todettu se, että sodanajan joukkoja nostetaan 230 000:sta 280 000:een, eli 50 000:lla, vaikka osa tästä on laskennallista nostoa, niin eikö tässä, arvoisa ministeri, olisi syytä keskittyä tähän kertausharjoitustason nostoon ja jättää nämä ulkomaalaiset harjoitukset — siinä mittakaavassa ainakin — joksikin ja toivottavasti pidemmäksikin aikaa sivuun, [Puhemies koputtaa] saatikka lopettaa puheet tämmöisten suojeluskuntajärjestelmien takaisinotosta?

15.12 **Markku Pakkanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todellakin niin, että Suomen sotilaallinen toimintaympäristö on viimeisten vuosien aikana muuttunut entistä epävakaammaksi, ja minusta on hienoa, että Suomi, hallitus, on reagoinut tähän. Kansainväliset harjoitukset, joihin täälläkin on monessa keskustelussa viime päivinä viitattu, ovat tärkeä osa suomalaista puolustuspolitiikkaa. Kysynkin ministeriltä: Miten niiden osalta on tulevaisuudessa? Osallistuuko Suomi edelleen, niin kuin toivon, näihin kansainvälisiin harjoituksiin?

Toisaalta edustaja Kari nosti hyvin tärkeän asian: suomalaisten oman puolustuksen. Reserviläisten kertausharjoituspäivistä kannetaan erityistä huolta, ja ainakin itse näen niin, että tässä talousarvioesityksessä ensi vuoden kertausharjoituspäivät turvataan nykytasoisina. Yhtä lailla varusmiesten kouluttautuminen ja varustautuminen näihin nykyajan haasteisiin on tärkeää. Miten, ministeri, näette sen, että kun suomalaiset lähtevät kriisinhallintatehtäviin, niin onko meillä siihen tänä päivänä riittävä varustus ja mitkä ovat näistä kriisinhallintatehtävistä saatavat kokemukset?

15.14 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tervehdin ilolla sitä, että kansainväliseen kriisinhallintaan on lisätty euroja ensi vuodelle, ja on erittäin hyvä, jos suomalaiset saavat sieltä hyötyä omaan harjoitteluunsa ja omaan osaamiseensa. Mutta kyllä minä silti ajattelen, että se on myöskin osa meidän kansainvälistä vastuutamme ja tavoitteena, minkä takia niihin lähdetään, on maailmanrauha. [Ilkka Kanerva: Oikein!] Elikkä olemme tekemässä enemmän kuin vain hyötyä itsellemme — koko maailmalle — ja sitä kautta tietysti myöskin Suomelle on siitä hyötyä. Ja tämä ajattelu on joittenkin ihmisten puheissa kääntynyt kummalliseen suuntaan.

Toisena kysymyksenä ja ajatuksena tämä ministerin esille nostama asia Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tulevasta toiminnasta. Olen tässä yrittänyt jututtaa näitä järjestöihmisiä, mutta kukaan heistä ei tunnista tätä tarvetta ruveta puolisotilaallisiksi joukoiksi, puoliviranomaisiksi joukoiksi, joilla sitten velvollisuudet aseitten käyttöön ja kaikkeen muuhun olisivat ihan toisenlaiset kuin tällä hetkellä. Tarve on enemmänkin, että meillä on vahvat, luotettavat, laadukkaat Puolustusvoimat ja sitten rooliltaan vapaaehtoisjärjestö, joka toimii vapaaehtoisjärjestö- elikkä kansalaisjärjestötoiminnan pelisäännöin. Miksi näitä halutaan nyt tällä hetkellä sekoittaa, ja miksi tämä selvitystyö yleensäkin ottaen laitettiin käytäntöön, koska tuntuu, että sille ei ole tarvetta tullut ainakaan sieltä kentältä, vapaaehtoisjärjestöjen puolelta?

15.16 **Lea Mäkipää si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myös korostaa, että sotilaallinen kriisinhallinta on Suomen turvallisuuspolitiikkaa ja kokonaisturvallisuu-

teen vaikuttava elementti, ja on oikein, että siihen on 5 miljoonaa lisätty, ja se varmaan oli siihen, että ne Irakin koulutusoperaatiot jatkuvat myös ensi vuonna.

Tämä puolustusbudjetti tukee kyllä hyvin puolustusselonteon linjauksia. Kuten on mainittu, siellä korostetaan, että meidän maamme turvallisuusympäristö on muuttunut ja ehkä heikentynyt. Sen tähden on oikein, että valmiuteen on laitettu rahaa 50 miljoonaa.

Kertaan myös, että ensi vuonna aloitetaan puolustusmateriaalihankinnoissa mittavat hankkeet, jotka ulottuvat tosiaan kymmenen vuoden päähän. Summa on enimmillään 1,6 miljardia, ja tämä Laivue 2020 sitten osin kuuluu tähän. Toivottavasti tälle hankkeelle löytyy mittavia työllisyysvaikutuksia telakoille ja sitten niiden alihankkijoille.

Puolustusmateriaalihankintoihin tosiaan vielä ja tähän sopimussotilaiden palkkaamiseen. Vaikka se on 2 miljoonan euron esitys, niin mielestäni sillä annetaan se mahdollisuus, että varusmiespalvelusihmiset voisivat kokeilla, olisiko tämä heidän ammattinsa tulevaisuudessa.

Sitten haluan esittää — olen tästä varmaan jo 80-luvulla puhunut — ministerille, että puolustusministeriössä ja Pääesikunnassa ryhdyttäisiin keskustelemaan vakavasti varusmiesten kotiuttamisrahan palauttamisesta. Sitähän maksettiin vuosina 71—92. Pienikin tällainen taloudellinen kädenojennus olisi varmaan niille varusmiehille, jotka palaavat kotiin, merkittävä asia — jos se olisi [Puhemies koputtaa] muutama sata euroa. Toivon, että tämä pantaisiin mietintämyssyyn.

15.18 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puolustusministeri Niinistö ja puolustusvaliokunnan puheenjohtaja Ilkka Kanerva ovat aiheellisesti pitäneet esillä ajatusta järjestää Suomessa isoja kansainvälisiä yhteistoimintaharjoituksia. Kyse olisi arvokkaasta kokemuksesta Suomen puolustamiseksi omalla maaperällämme. Harjoittelu on osa valmiutta. Eri puolustushaarojen yhteistoimintakyky samoin kuin yhteistoimintakyky kumppaneiden kanssa ovat tärkeitä taitoja, joita ei voi opetella paperilla. Yhteistoimintakyky on äärimmäisen tärkeä tosipaikan tullen, kun kumppaneilta kaivataan apua. Harjoitukset ovat myös kustannustehokas tapa kouluttaa Puolustusvoimia, ja mitä lähempänä se tapahtuu, sen edullisempi meille.

Tätä aiheellista ehdotusta isojen yhteistoimintaharjoitusten järjestämisestä Suomessa on myös ahkerasti tyrmätty. Tällaista on vaikea ymmärtää. Miksi Ruotsi voisi järjestää harjoituksia, jos me emme? Minkälainen kuva muodostuu ulospäin siitä, että me käymme tällaista keskustelua? Harjoitusten mahdollisuuden sulkeminen pois ennalta on nykysuomettumista. Meidän on aina kysyttävä, mikä on Suomen etu. Se ei ole se, että meitä viedään harmaalle vyöhykkeelle. Ei meillä ole asevoimia ja harjoituksia siksi, että me valmistautuisimme sotaan, vaan ennen kaikkea siksi, että välttyisimme sodalta.

15.19 **Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kansainvälinen harjoitustoiminta on tietysti aivan välttämätön osa meidän puolustusvalmiutemme ylläpitämistä. Se liittyy niihin tehtäviin, joissa kansainvälisessä kriisinhallinnassa olemme mukana ja voimme olla jatkossakin mukana ja pitää olla mukana. Se liittyy myös siihen, että jokaisesta harjoituksesta saamme myöskin Suomen omalle puolustukselle sellaista osaamista ja taitoa, joka on tarpeen. On kuitenkin myöskin ymmärrettävää, että sotaharjoittelulla on aina myöskin poliittisia merkityksiä ja vaikutuksia. Tässä suhteessa sitä harkintaa ei välttämättä juuri Puolustusvoimat itse harjoita, vaan sen pitää tapahtua poliittisen johdon puolelta.

Kun nyt kysytään sitten siitä, miksi Suomessa tarvittaisiin suursotaharjoituksia, niin minusta ei ole oikein antaa sellaista viestiä, että Suomen puolustus olisi kiinni muusta kuin niistä voimista, jotka ovat ensisijaisesti meidän omia voimiamme, jotka ovat kaikissa kriisitilanteissa käytettävissä. Me annamme väärän kuvan Suomen puolustuksesta ja Suomen turvallisuuspolitiikasta, jos me ylläpidämme kuvitelmia, että jostain kaukaa tulisi tänne joukkoja silloin, kun me olisimme jossain kriisitilanteessa. Totta kai meillä on olemassa ja pitää olla myöskin valmius saada ja vastaanottaa apua, jos sitä tarvitaan, mutta se ei ole Suomen turvallisuuspolitiikan peruslinja, enkä näe, että meidän tulisi millään lailla nyt uusilla avauksilla lähteä tässä tilanteessa markkeeraamaan jotain aivan muuta kuin mitä Suomen turvallisuuspolitiikka tähän asti on ollut.

15.21 **Ilkka Kanerva kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on tällä hetkellä yli 80 kansainvälisessä sotilaallisessa yhteistoimintaharjoituksessa mukana, eikä tämä avaa mitään sellaista uutta ulottuvuutta, joka merkitsisi voimankäytössä tai sen mittasuhteessa jotain dramaattista, vaan että kaikki ne elementit, jotka tähän kuuluvat, olisivat samaan aikaan harjoittelemassa näitä asioita, koska vain sitä kautta löytyy yhteistoimintakyky.

Tähän poliittiseen puoleen, johon kollega Tuomioja viittaa, osaltani sanoisin, että Suomen ulkopolitiikan perustavoite turvallisuuspolitiikassa on ylläpitää vakautta meidän turvallisuusympäristössämme. Se on erittäin tärkeä ja olennainen lähtökohta. Mutta sitä vakautta ei ole, ellemme me anna kaikille meidän naapurustossamme ja turvallisuusalueellamme oleville toimijoille sitä käsitystä, että Suomi tulee kaikissa olosuhteissa pitämään huolta omasta alueestaan, sen suvereniteetista, sen loukkaamattomuudesta, ja se silloin kyllä edellyttää myöskin tätä deterrenssiä, pelotekykyä, niin, että tänne ei tulla millään alennuslipulla häiritsemään Suomen turvallisuutta.

15.22 **Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri näin. Ja kuten eduskunta on yksimielisesti linjannut, Suomen turvallisuuspolitiikan tavoitteena on kaikissa olosuhteissa koettaa pitää Suomi sotilaallisten konfliktien ulkopuolella. Yksi keskeinen asia on silloin se, että meillä on olemassa selvä kyky ja tahto siihen, että Suomi ei salli oman alueensa käyttöä kenellekään vihamielisiin tarkoituksiin. Nyt vain on niin, että kun luette kaikkia otsikoita ja tulkintoja erilaisista sotaharjoituksista, niin siihen liittyy myöskin juuri tällainen uhkailuelementti, viestien lähettäminen kolmansille osapuolille, jotka eivät ole tässä Suomen tilanteessa oikeita. Sen vuoksi minusta meidän pitää pitäytyä siinä viisaassa linjassa, jolla harjoituksia ja kansainvälisiä harjoitustoimiin osallistumista on tähän asti hoidettu, eikä lähteä sitä muuttamaan.

15.23 **Markku Pakkanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkeää on mielestäni tällä hetkellä kiinnittää huomiota yhteen oleelliseen asiaan, ja se on tämä kansainvälinen kyberturvallisuuskyvyn parantaminen. Tässä minun mielestäni Suomella olisi nopealla aikataululla syytä mennä eteenpäin. Tiedustelulain vahvistaminen ja tuominen tänne eduskuntaan olisi yksi tärkeä kysymys, mikä pitäisi ratkaista.

Nyt kun tässä tulivat nämä isot harjoitukset kysymykseen, niin kysyisin myös ministerin näkökantaa sitten, mikä olisi ministerin mielestä sitten näiden suurten harjoitusten merkitys, mikäli ne jostakin syystä pidettäisiin Suomessa. Ja kun valiokunnan puheenjohtajakin on siitä puhunut, niin näkeekö puheenjohtaja jotain merkittävää avointa rajapintaa täs-

sä isojen harjoituksien nostamisessa keskusteluun? Mikä olisi se ansio sitä kautta, jota saataisiin suomalaisille Puolustusvoimille? Itse pidän tärkeänä, että tämä kyberpuolustuskyvyn vahvistaminen ja tiedustelun vahvistaminen olisi se asia, millä nyt nopealla aikataululla tätä uskottavuutta parannettaisiin.

15.25 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tässä poliittista arviointia tarvitaan aika lailla ja varmaan tällä hetkellä jopa, sanoisin, vielä enemmän kuin joitakin vuosia sitten, koska tilanne tässä maailmassa on jonkun verran muuttunut myös näitten harjoitusten osalta. Sen takia on merkityksellistä, että UTVA, ministerit ja presidentti yhdessä arvioivat, mitkä ovat ne poliittisesti merkittävimmät kriittiset asiat.

Toinen, missä sitä poliittista arviointia tarvitaan ja ehkä myöskin vähän enemmän kuin tällä hetkellä, on asevienti. Tästähän kohtaa meillä on myöskin erilainen ajattelu niin, että UTVA oli tehnyt päätöksen — ja puolustusministeriön puolella tietenkin näistä pienemmistä asevienneistä — vastoin ulkoministeriön suositusta. Tässä minun mielestäni poliittinen keskustelu ei ole ehkä mennyt ihan tarpeeksi oikeaan suuntaan, jos meillä harjoituksilla tai aseviennillä annetaan liian raakaa tai toisentyyppistä kuvaa kuin mikä on se poliittinen arvio ainakin virkamiestasolta vaikkapa ulkoministeriön puolelta. Tässä toivoisin meiltä aika lailla semmoista maltillista suhtautumista ja huomioimista, että kaikki tämä keskustelu on sitä poliittista vaikuttamista, joka näyttäytyy ulospäin.

15.26 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kansainvälistä harjoitustoimintaa tarvitaan, se on selvää. Sitä on tehty vuodet ja vuosikymmenetkin jo, ja tulokset ovat olleet monilta osiltaan hyviä ja tarpeellisia: osaaminen kasvaa, kokemus kasvaa, ja sitä kautta suorituskyky kasvaa.

Mutta minä kyllä uskallan olla vähän eri mieltä, meillä on erityyppiset painotukset valiokunnan puheenjohtajan kanssa kyllä siitä, toisiko tämä uuden elementin tähän harjoittelutoimintaan. Oma näkemykseni kyllä on, että toisi, jos me puhumme mittakaavasta, aivan toisenlaisesta mittakaavasta kuin muutama lentokone, muutama miehistönkuljetuspanssariajoneuvo tai yksi kaksi komppaniaa. Minä olen itse sen sukupolven edustajia, jotka ovat käyneet viimeisiä suuria sotaharjoituksia Suomessa 80-luvun lopulla, jolloin meitä oli kymmeniätuhansia nuoria miehiä pyssy kourassa painamassa pitkin Lapin metsiä. Yhdyn kyllä edustaja Tuomiojan näkemykseen siitä poliittisen viestin merkityksestä, minkä suuret sotaharjoitukset aina muodostavat. Nyt nähdään aurorat ja zapadit, niiden poliittinen vaikutus on huomattava.

Kun edustaja Vikman kysyi — kysymys taisi päättyä jotenkin muotoiluun "etten ymmärrä"— niin sehän tässä turvallisuuspoliittisessa keskustelussa [Sofia Vikman: Niin en sanonut!] on vaikeaa, kun ei ymmärretä ikään kuin niitä perusfaktoja, jotka liittyvät myös tähän poliittiseen puoleen, ei pelkästään suorituskyvyn nostamiseen ja siinä kansainväliseen toimintaan, joka on sinänsä tärkeää. Minun mielestäni olisi avointa ja rehellistä sanoa myös siitä mittakaavasta. Ollaanko tässä salissa sitä mieltä, että nimenomaan suursotaharjoitukset, joissa käytetään esimerkkejä Aurorasta tai vaikkapa Venäjän Zapadista, sopisivat Suomen maaperälle? Itse en tällaista pidä tarpeellisena enkä myöskään tasavallan presidentin ja ulkopoliittisen johtomme kaksi vuotta sitten linjaaman peruslinjan mukaisena.

15.28 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Niinistö on reagoinut oikein ja nopeasti muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen, ja tässä

ensi vuoden budjetissa puolustusselonteon painotuksia ja linjauksia nyt laitetaan toimeen: muun muassa kaikkien puolustushaarojen välittömän valmiuden joukkojen ja valmiusjoukkojen kehittäminen, Meri- ja Ilmavoimien suorituskykyjen korvaaminen etenevät, niin sanottu HX-hanke ja Laivue 2020 ja uusien suorituskykyjen kehittäminen, tiedustelu, kyberpuolustus ja kaukovaikuttaminen. Pidän hyvänä sitä, että meillä myös lisätään resursseja laajasti Puolustusvoimille ja puolustamiseen.

Me olemme olleet mukana Aurora-sotaharjoituksessa — käytetään siitä sitten nimeä suurharjoitus tai mitä tahansa — harjoittelemassa Ruotsin puolustamista, sitä, miten me auttaisimme Ruotsia sellaisessa tilanteessa, että Ruotsi joutuisi jonkun ulkovallan hyökkäyksen kohteeksi. Minun mielestäni ministeri Niinistön ja edustaja Kanervan, puheenjohtaja Kanervan, esitys eri puolustushaarojen yhteisestä harjoituksesta on hyvä ja kannatettava. Vain harjoittelemalla me opimme. En ymmärrä, mitä vihamielistä siinä olisi, jos me harjoittelisimme laajasti eri puolustushaarojen ja meidän ystävämaidemme kanssa oman maamme puolustamista ja avun vastaanottamista.

Voisitteko, ministeri Niinistö, hivenen kertoa, mitä siellä Aurora-suursotaharjoituksessa on harjoiteltu ja minkälaista hyötyä siitä meidän omille joukoille on saatu? Poliittinen viesti minun mielestäni näissä on, ja se on se, että Suomi haluaa pitää huolta omasta maastaan ja sen puolustamisesta mahdollisimman pitkään omilla joukoilla mutta olemme valmiita myös pyytämään [Puhemies koputtaa] ja vastaanottamaan apua ystävämailtamme, jos sitä jossain tilanteessa tarvitsemme.

15.30 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä ensin haluan tukea tätä, mikä on jo tässä keskustelussa noussut esiin kansainvälisen kriisinhallinnan osalta ja siitä, että siihen on lisätty rahoja. Se linjaus, että näitä vähennetään, oli varmasti virhearvio hallituksen alkutaipaleella. On hyvä, että käytännössä sitten kuitenkin ollaan aina lisäbudjettien avulla tai nyt jo tässä budjettikirjaankin rahoja lisätty, niin että taso on kuitenkin pysynyt korkeana, koska aivan samalla lailla kuin niillä on merkitystä meidän omaan kykyymme ja sen ylläpitoon, on myös tärkeä tehtävä maailmalla, että Suomi on osana kansainvälistä yhteisöä ratkaisemassa, etsimässä ratkaisuja näihin kriiseihin.

Mutta sitten haluaisin oikeastaan nostaa keskusteluun sitä, kun täällä budjettikirjassa aina puhutaan ihan omana otsikkonaan sukupuolten välisestä tasa-arvosta, ja tässäkin todetaan, että naisten hakeutumista sotilastehtäviin ja vapaaehtoiseen asepalvelukseen edistetään, mikä on mielestäni hyvä asia. Tiedän, että ministeri itsekin on kannattanut sitä, että kutsunnat laajennetaan naisille, mutta toivoisin, että siihen myös sitten laitetaan resursseja, koska sehän ei pelkillä toiveilla sinänsä toteudu.

Itse asiassa itse näkisin, että tämä maanpuolustusvelvollisuushan — joka koskee ihan kaikkia sukupuolesta riippumatta, vaikka käytännössähän sitä toteutetaan vain tällä miehille pakollisella asevelvollisuudella — on paljon laajempi. Se käsittää kriisinsietokyvyn vahvistamista, huoltovarmuutta, väestönsuojelua, informaatiovaikuttamiseen vastaamista, hybridivaikuttamisen eri keinoihin vastaamista, yhteiskunnan toimintakyvyn ylläpitoa ja paljon sentyyppisiä tehtäviä, jotka sopisivat aivan yhtä lailla naisille kuin miehille. Kysyisinkin, onko ministeriössä tehty pitkän aikavälin suunnitelmia siihen, miten me saamme myös naiset mukaan tähän yhteiseen maanpuolustusvelvollisuuteen ja laajan turvallisuuden käsitteen mukaiseen toimintavarmuuden ylläpitoon.

15.32 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin tästä harjoitteluajatuksesta: Se on juuri niin kuin täällä on sanottu, että jokainen harjoitus lähettää jonkun viestin johonkin suuntaan. Viestillä on aina lähettäjä, välissä on kohinaa ja vastaanottaja tulkitsee sen omasta viitekehyksestään. Itsenäisenä maana meillä on oikeus tietysti päättää vapaasti, miten harjoittelemme ja koska harjoittelemme. Ehkä suurin paino tässä Kanervan esittämässä ajatuksessa kannattaa keskittää siihen, miten mahdollinen harjoitus on ajoitettu. Sillä on erittäin suuri merkitys. Ministeri Niinistöltä mielelläni kuulisin myös nopeita kommentteja siitä, minkälaisia poliittisia viestejä ja materiaaliviestejä — tässä vaiheessa kun Zapad-sotaharjoitus on päättynyt ja Aurora on vielä käynnissä — minkälaisia näkemyksiä ja mitä oppia sieltä on mahdollisesti Suomeen päin kantautunut siitä, mitä meidän kannattaa huomioida.

Sitten materiaalitilanteesta: Meillä on tehty ja tekeillä merkittäviä parannuksia Puolustusvoimien materiaalitilanteeseen, ja hyvä niin. Toisaalta on myös huomioitava se, että materiaaliasioita pitää tarkastella pitkäjänteisesti. Meillä on varastossa, varastoituna, materiaalia, joka vaatii jatkuvaa huoltoa, jotta se pysyy käyttökunnossa. Taantuman aikana tähän kunnossapitoon jouduttiin tekemään kiristyksiä ja leikkauksia. Nyt kysyn: miten kumppanuuksiin ja materiaalin kunnossapitoon käytettävät resurssit riittävät tämän uuden talousarvion näkökulmasta, kun pidetään mielessä se, että valmiusvaatimukset ovat toisaalta samaan aikaan koko ajan kasvaneet?

Puhemies Maria Lohela: Otetaan vielä edustaja Skinnari, ja sitten ministerin puheenvuoro.

15.34 **Ville Skinnari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nousi yksi todella iso asia esille edustaja Pakkasen puheenvuorossa, nimittäin kyberosaaminen. Jos katsoo sitä, mitä maailmalla nyt tapahtuu ja mitä mekin päivittäin kohtaamme, se tapahtuu tuolla bittiavaruudessa, ja meillä Suomessa on siinä todella paljon osaamista ja niin on onneksi myös puolustushallinnon alalla.

Mutta kysymykseni oikeastaan liittyy siihen, arvoisa ministeri, että vaikka me osaamme kyllä tehdä hallinnon sisällä asioita, me puhumme ict-alan kehittämisestä — tekin puhutte budjetissa siitä, uusien toimintamallien tekemisestä omalla hallinnonalallanne — niin kaiken kaikkiaan koko valtioneuvostossa minun mielestäni siitä puuttuu yksi iso asia, ja se on se, kuka meillä omistaa sen tietoturvaan liittyvän toiminnan, mitä me teemme. Tämä on kansainvälisesti tällä hetkellä todella iso asia, eli kyberliikenteen hallinnoinnin lisäksi myös se, kuka omistaa sen tekemisen. Tällä hetkellä kansainväliset isot pörssiyhtiöt toimivat palveluntuottajina, rajapintoja on todella paljon. Miten me voimme huolehtia siitä, että tiukan paikan tullen me tiedämme, missä tieto on? Ja kuka lopulta tekee päätökset, minne se tieto päätyy?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Niinistö, enintään 5 minuuttia.

15.36 **Puolustusministeri Jussi Niinistö:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kanervalle, puolustusvaliokunnan puheenjohtajalle, ensinnäkin kiitos kiittämästä, samoin edustaja, valiokunnan varapuheenjohtaja Karille myös kiitos. Yritän vastata mahdollisimman moneen esitettyyn kysymykseen.

Yhteistyö puolustusvaliokunnan kanssa sujuu todellakin hyvin.

Olen samaa mieltä edustaja Kanervan kanssa siitä, että meillä on syytä harjoitella kansainvälisen avun antamista ja vastaanottamista — se on Puolustusvoimain uusi lakisääteinen tehtävä, ja sitä on juuri tässä Ruotsin pääsotaharjoituksessa Aurorassa harjoiteltu. Tämä myös vastauksena edustaja Pakkaselle. Yhteensopivuus, se on olennainen osa yhteistoimintaa, ja vain harjoittelemalla opimme, kuten edustaja Heinonen totesi. Harjoituksen sisällöstä tai Aurora-harjoituksesta saaduista opeista voin kyllä tulla puolustusvaliokunnalle laajemmin kertomaan, kunhan sitä on keritty analysoimaan. Tämä myös edustaja Kiurulle vastauksena.

Edustaja Kari nosti esiin tämän suursotaharjoituskysymyksen. Sehän käytännössä tarkoittaa, että me lisää kertausharjoittaisimme reserviläisiä. Tämä on myös, myönnän, takaajatukseni tässä. Jaan tämän huolen kertausharjoitusten määrästä. Tämä 18 000 on korkeintaan tyydyttävä taso, joten siinä on vielä parantamisen varaa. Toisaalta kone ei tällä hetkellä tuota paljon enempää, ja Puolustusvoimien henkilöstön jaksaminen myös tässä huolettaa. Siinä mielessä onkin hyvä, että saamme sopimussotilaisiin hieman lisää rahaa, ja tätä toivottavasti jatkossakin saamme.

Edustaja Pakkanen kysyi Suomen osallistumisesta kansainväliseen harjoitustoimintaan. Ensi vuoden ohjelma on parhaillaan valmisteilla, ja se aikanaan hyväksytään TP-UTVAssa. Mutta suurin piirtein samalla tasolla pysytään kuin tänäkin vuonna. Kuitenkin on kaiken aikaa muistettava, että puolustuksen kova ydin rakennetaan täällä kotimaassa.

Kriisinhallintavarustus on kohdallaan. Saamani tiedon mukaan turvallisuudesta ei tingitä.

Edustaja Paatero kyseenalaisti selvitystyön, joka liittyy vapaaehtoiseen maanpuolustukseen. Tämä selvitystehtävä sisältyy valtioneuvoston puolustusselontekoon, johon on kirjattu, että Maanpuolustuskoulutusyhdistystä kehitetään Puolustusvoimien strategisena kumppanina pohjoismaisten toimintaperiaatteiden mukaisesti. Tavoitteena on vahvistaa vapaaehtoisen maanpuolustuksen asemaa paikallispuolustuksessa sekä virka-aputehtävissä. Taustalla on ongelma, jossa vähäisestä resursoinnista ja toiminnan nykyisestä organisoinnista johtuen vapaaehtoisen maanpuolustustyön mahdollisuuksia ei ole kyetty hyödyntämään täysimääräisesti. Etenkin paikallispuolustukseen ja virka-apuun todellakin voisimme saada lisää tehoa. Mutta otetaan tämä selvitys ensin vastaan ja aloitetaan sitten kunnolla keskustelu. Tämä selvitys valmistuu tämän kuun lopulla.

Edustaja Mäkipää nosti esiin varusmiesten kotiuttamisrahan, jota hän on ansiokkaasti pitänyt esillä jo SMP:n kansanedustajavuosistaan alkaen. Itsekin muistan vuonna 1990 saaneeni 300 markkaa kotiutumisrahaa, ja se oli silloin iso raha nuorelle miehelle. Tämä on kuitenkin sosiaali- ja terveysministeriön momentilta tuleva asia, joten täytyy sinnepäin heittää palloa. Kannatettava ajatus.

Edustaja Tuomioja ja edustaja Kanerva hieman sanailivat tästä suursotaharjoituksesta, ja varmasti tarpeellista realismiakin edustaja Tuomioja toi tähän keskusteluun. Itse voin vain siihen keskusteluun lisätä, että saamme kyllä apua, jos siitä on hyötyä apua antavalle osapuolelle, sen osoittaa historia. [Erkki Tuomioja: Juuri näin!] Ja tasavallan presidenttiä mukaillen: meidän pitää olla houkutteleva kumppani, jos rytinä alkaa. On myös muistettava, että kansainvälinen harjoitustoiminta on aivan normaali osa niin Suomen kuin muidenkin maiden puolustusvoimien toimintaa, ja niistä linjataan TP-UTVAssa, jossa tämä poliittinen harkinta myös tehdään.

Edustaja Paatero hieman kyseenalaisti Suomen asevientiä. Väitän, että se on hyvinkin vastuullista, Suomi on suorastaan mallioppilas monellakin mittarilla. TP-UTVA ei päätä

aseviennistä vaan valtioneuvoston yleisistunto, ja Suomi ei ole poikennut EU:n yleisestä linjasta.

Edustaja Mikkonen kysyi tasa-arvon perään. Tasa-arvoa kehitetään Puolustusvoimissa määrätietoisesti. Mitä tulee naispuolisen ikäluokan kutsuntoihin, niin se on varmaankin seuraavien eduskuntavaalien kysymys ja seuraavissa hallitusneuvotteluissa ratkaistava asia. Taloudellisesta puolesta voisin mainita sen verran, että tietojeni mukaan ainakin noin 3 miljoonaa euroa pitäisi varata jo pelkästään lääkärintarkastuksiin, eli aivan resurssivapaa tai kustannusneutraali kysymys tämä ei suinkaan ole.

Edustaja Kiuru kysyi materiaalin kunnossapitorahojen riittävyydestä. Onneksi olemme saaneet valmiuteen ensi vuodelle lisää 50 miljoonaa euroa. Siitä menee rahaa myös varaosiin ja kunnossapitoon.

Puhemies Maria Lohela: Voimme jatkaa debattia, mutta siirrytään nyt minuutin puheenvuoroihin.

15.41 **Ilkka Kanerva kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin se, että en nyt koe perustelluksi tukea tasa-arvoa ensi sijassa Puolustusvoimien tai Suomen armeijan sisällä, mutta kylläkin laajan kansalaispalveluvelvoitteen toteuttamista Suomessa, jotka ovat kyllä hieman eri asioita vähänkään enempää siihen sisälle menemättä. Kerrottakoon, että puolustusvaliokunnalla on ajatus ottaa kansalaispalvelukysymys valiokunnan omana asiana Suomessa eteenpäin kehitettävänä hankkeena.

Palaan sen verran tähän sotaharjoituskysymykseen, että minua häiritsee se terminologinen, itsetarkoituksellinen asioiden ympärillä tapahtuva miekkailu, sillä minä olen ymmärtänyt niin, että Suomessa aika lailla yksimielisesti nämä perusteet koetaan. Tässä suhteessa ei ole kyllä perusteltua, että me revittelemme tämän kysymyksen kanssa sillä tavoin kuin tästä keskustelusta voisi nyt päätellä, sillä me olemme tarvinneet ja tarvitsemme [Puhemies koputtaa] kaikkien merkittävien poliittisten suuntausten yksimielistä ymmärtämystä näiden asioiden taakse.

15.42 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse allekirjoitan tämän saman, jonka valiokunnan puheenjohtaja sanoi. Puolustuksen puolella meillä on laaja yksimielisyys keskeisistä asioista, ja hyvä niin. Yksityiskohdista voidaan miekkailla, ja se sopii osaltaan tähän parlamentaariseen työhönkin, ja erilaiset mielipiteet yksityiskohdista lisäävät myös yhteistä ymmärrystä, tuovat lisää näköaloja ja niin poispäin.

Haluan kumminkin sanoa lyhyesti vielä tästä edustaja Mäkipään ehdotuksesta kotiuttamisrahan palauttamisen osalta, asiasta, joka on myös meillä valiokunnassa aika ajoin ollut edustaja Mäkipään ja muutaman muun meidän kollegamme kautta esillä: erittäin kannatettava ajatus, ja toivottavasti se päivä vielä tulee, että pystytään tällainen solidaarisuus osoittamaan meidän nuorille varusmiehillemme.

Yksi kysymys vielä ministerille. Yksi kolmasosa -periaate, puolustuksen budjetin sisäinen rakenne, on viime vuosien aikana päässyt vääristymään pahemman kerran. Nytkin näyttää vielä tämä vääristymä budjettikirjan mukaan olevan. Missä vaiheessa saataisiin tämä tasapainotettua? Juttelin yhden pitkäaikaisen parlamentaarikon kanssa, joka sanoi, että vielä 90-luvulla talossa oli periaate, [Puhemies koputtaa] että nämä budjetin kokonaisuudet hoidetaan parlamentaarisesti kuntoon.

15.43 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Talousarvioesitys on hyvin laadittu, ja on hyvä, että siellä on lisäystä aiempiin määrärahoihin. Mielestäni ministeriö on hyvin onnistunut budjetin laadinnassa, ja erityisesti, kun tarkkailee ministeri Niinistön toimintaa viime aikojen muuttuneessa turvallisuusympäristössä, voi todeta, että toimeen on tartuttu ja tehty oikeita toimenpiteitä, jotta me osaamme oikealla tavalla sopeutua muutokseen ja puolustuskykymme kehittyy.

Erityisen kiitoksen haluaisin sanoa vielä ministeri Niinistölle sekä myös ministeri Orpolle siitä, että Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen määrärahat vihdoinkin ovat talousarvioesityksessä sillä tasolla kuin niiden kuuluu olla, ettei sieltä nyt jälleen kerran yritetä nipistää sitä muutamaa sataa tonnia. Mehän olemme joka vuosi käyneet tässä salissa epäpyhän näytelmän, jossa valtiovarainministeriön säästöjä eduskunnan puolesta sitten palautellaan budjettiin. Kiitos siitä.

Olisin myös kysynyt kybersodankäyntikyvystä. Muut maat panostavat tähän vahvasti, [Puhemies koputtaa] tuhansia sotilaita värvätään tähän toimintaan. Olisiko peräti Suomessakin jo aika perustaa oma aselaji tätä varten?

15.45 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeastaan voisin jatkaa tuosta kyberturvallisuudesta, mihin edustaja Kopra jäi. Olisin kysynyt, miten Puolustusvoimissa nähdään, miten ministeri näkee sen, onko meillä siihen riittävästi resursseja ja ennen kaikkea mikä on se työnjako ja sitten se yhteistoiminta, koska nämä tilanteethan ovat usein sellaisia, että eivät ne kohdistu välttämättä Puolustusvoimain sisälle mutta aiheuttavat turvallisuusuhkaa ja vaaraa. Jos nyt ajatellaan, että vaikka meidän tietoliikenteemme tai junaliikenteemme tai joku sotketaan tällä, niin silloin se ei ole sinänsä suoraan Puolustusvoimien asia mutta sillä on merkitystä meidän turvallisuudellemme ja se voi olla näitä epäsymmetrisiä sodankäynnin keinoja. Miten tämä ketju nyt toimii meillä, ja mikä on itse asiassa se paikka, mihin meidän pitäisi myös henkilöresursseja lisätä tämän varmistamiseksi? Se ei välttämättä suinkaan ole Puolustusvoimat, vaan oleellista on se, että tämä ketju tässä toimii ja kaikki tietävät ja käskynjaot ovat kunnossa. Tästä haluaisin kuulla.

15.46 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan komission puheenjohtaja Juncker esitti viime viikolla ajatuksiaan myöskin Euroopan puolustusyhteistyön kehittämisestä, ja esillä on ollut muun muassa EU-armeija, ja siinähän on taustalla se, että EU-mailla tulisi olla kyky puolustautua ilman USA:n ja Naton apua. Kysyisin nyt puolustusministeriltämme, mitä mieltä olette EU-armeijasta.

Sitten toinen kysymys: Presidentti Niinistö runsas vuosi sitten tapaamisessaan Venäjän presidentti Putinin kanssa otti esiin huolensa transpondereista ja siitä, että Itämeren alueen turvallisuus on vaarantunut johtuen siitä, että siellä lennetään ilman, että koneita pystyy tunnistamaan. Onko teillä tietoa, onko asiasta keskusteltu tämän presidentti Niinistön tapaamisen jälkeen ja onko asia edennyt mitenkään?

15.47 **Lea Mäkipää si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Naisillahan on ollut vuodesta 95 alkaen, jos oikein muistan, vapaaehtoinen varusmiespalvelus mahdollista. Tänä vuonnahan tähän osallistui, oliko se jopa tuhat naista, ja naiset ovat siellä myös edenneet, oliko se everstiksi — ei se nyt tainnut aivan everstiksi olla, mutta kuitenkin edenneet.

Kysyisinkin, kuten täällä on joskus heitelty, pitäisikö myös naisille tulla tämän pakolliseksi.

Toisaalta sitten vielä kysyisin toista asiaa: kun nythän saapumiserät ovat tammikuulla ja heinäkuulla, niin olisiko tarvetta, että näitä saapumiseriä olisi useampia?

15.47 **Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti tuemme puolustusvalmiuden kehittämisessä kaikkia niitä toimia, joista olemme olleet yhdessä sopimassa, mutta emme halua, että näihin linjauksiin tuodaan mitään kautta uusia ja niistä poikkeavia asioita esimerkiksi harjoitustoiminnan kautta. Tähän liittyen kysymys on siitä, että kun Suomi ei ole sotilasliiton jäsen, emme me tietenkään voi olla harjoittelemassa niitä tehtäviä emmekä myöskään antamassa harjoitusten kautta sellaisia viestejä, joita sotilasliitto haluaa tehdä. Meillä ei ole ketään, joka olisi automaattisesti velvollinen tulemaan Suomeen apuun, eikä meillä ole myöskään tällaista automaattista sotilaallisen avun velvoitetta. Meillä on Lissabonin sopimus, ja Suomella täytyy sen puitteissa olla valmius auttamaan, miten tahtoo ja miten pystyy, mutta siten, että me haluamme pitää sen kirkkaana, että Suomi ei tätä kautta tule vedetyksi omasta syystään mihinkään sotatoimiin.

Sitten vielä: varautuminen on hyvä asia, välttämätön, mutta se toinen puoli, vaikuttaminen konfliktien ennaltaehkäisyyn, ei ole puolustusministeriön asia, mutta siihen haluan palata vielä ulkoministeriön pääluokkaa käsiteltäessä, koska tässä on paljon tehtävää.

15.49 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nykyaikana uhkat ovat rajusti lisääntyneet. Muun muassa tilanne Itämerellä on rajusti muuttunut, mutta toisaalta sitten on tämmöiset kyberuhkat elikkä erilaiset vaikuttamiskanavat, joita käytetään ict-maailmassa. Olisin kysynyt puolustusministeriltä: kun määrärahoja on kuitenkin pikkasen lisätty sinnekin, niin näettekö, että kyberuhkiin varautumisessa ja hybridiuhkien torjunnassa olemme Suomessa sillä oikealla tasolla, millä olla pitäisi? Olen tietoinen siitä tietenkin, että olemme juuri tiedustelulakia valmistelemassa, ja toivon mukaan se etenee mahdollisimman nopeasti. Mutta ovatko nämä keinot, mitä meillä nyt on tällä hetkellä käytettävissä, riittävän suuret siihen uhkaan nähden, mitä olemme jo saaneet kokea?

15.50 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä tiedustelulaista todellakin: kun nyt se tältä syksyltä siirtyy, niin tältä puolelta kuin sitten siviilipuolelta ja sen valvonnan puolelta, niin onko meillä tietoa aikataulusta, mitenkä se sitten ensi vuonna etenee, vai kuinka pitkälle se on siirtymässä?

Tämä naisten ja niitten miesten, jotka eivät käy asevelvollisuutta, yleinen maanpuolustusvelvollisuus on hyvä aihe, ja, puheenjohtaja, tuen kyllä valiokunnassa sitä, että tätä käsiteltäisiin, koska on olemassa muitakin vaihtoehtoja kuin kutsunnat siihen, mitenkä voisi lisätä ymmärrystä ja kriisinhallintakykyä kaikennäköisissä katastrofeissa, luonnonkatastrofeissa ja muissa, mitä maassa voi tapahtua.

Kolmantena kysyn: kysyimme kirjallisena kysymyksenä tästä 400 rynnäkkökiväärin luovutuksesta Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle, mutta mikä siellä on nyt tilanne niiden osalta, vai liittyykö se siihen, että MPK:sta tulisi viranomainen?

Puhemies Maria Lohela: Vastauspuheenvuoropyyntöjä on vielä neljä: edustajat Pakkanen, Vikman, Mika Kari ja Mikkonen.

15.51 **Markku Pakkanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on onneksi pitänyt kiinni yleisestä asevelvollisuudesta ja koko maan puolustamisen periaatteesta, ja se on ollut linja, joka on kestänyt hyvin aikaa ja toimintaympäristön muutoksia, ja sillä tiellä on toki syytä ja hyvä jatkaa.

Puolustuskyvyn kehittämisen perusteena on Suomessa ollut jo vuosikymmeniä vahva maanpuolustustahto, ja sen kehittämisessä ja siitä huolenpitämisessä on syytä aina korostaa niin henkilöstön kuin reservin jaksamista ja ajantasaista koulutusta. Asevelvollisten ja miksei myös vapaaehtoisten siviiliosaamista on pyrittävä tietenkin hyödyntämään entistä paremmin.

Täällä on noussut keskusteluun tämä selvitys MPK:n tehtävistä. Pidän tärkeänä, että selvitys nyt tehdään. Kun tässä syksyn aikana saadaan kuulla, mitä on tapahtunut ja mitkä tarpeet siellä on, sitten käydään avoin keskustelu täällä salissa siitä.

15.52 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että Suomen puolustus perustuu omaan itsenäiseen puolustuskykyymme, josta on kaikissa oloissa pidettävä kiinni. Kuitenkin kansainvälinen yhteistoiminta on hyvä lisä, joka vahvistaa puolustuksemme uskottavuutta. Puolustusvoimilla on uusi lakisääteinen tehtävä, ja avun antamista ja vastaanottamista on ehdottomasti syytä myös harjoitella. Olemme olleet harjoittelemassa Ruotsin puolustusta, ja mitä pahaa siinä olisi, että vastaavasti yhdessä harjoittelisimme myös Suomen puolustusta? Oleellista on kysyä, miksi Ruotsi voi järjestää näitä harjoituksia, jos me emme. Harjoitusten valmistelu on pitkä prosessi, ja kysyn: onko puolustusministeri Niinistö edistämässä valmistelua?

15.53 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä aikaisemmin toin esiin pitkäaikaisen toiveeni kertausharjoitusten tason nostamisesta 18 000:sta, tästä niin sanotusta lattiatasosta, joksi tätä kutsun. Ministeri kutsuu tasoa vähintään kohtuulliseksi... [Jussi Niinistö: Tyydyttävä!] — Tyydyttävä, joo. Ehkä se sitä on, mutta saisi olla paljon korkeampi. — Yksi keskeinen syy siihen, että taso on pysynyt alhaalla, on puolustusvoimauudistuksessa tehty toinen leikkaus. Kertausharjoituksia leikattiin, mutta leikattiin myös henkilökunnan määrää. Muistaakseni noin 2 000 hengen verran Puolustusvoimilta siirtyi henkilöstöä muihin tehtäviin, eläkkeelle ja muihin valtion tehtäviin. Miten näkisitte, ministeri, pitäisikö meidän lähteä lisäämään myös henkilöstön määrää, jotta tämä hyvä tavoite kertausharjoitusten tasosta saataisiin käytännössä toteutumaan?

Ja kun oppositiosta aina aika ajoin annetaan kovaa kritiikkiä, niin haluan nyt antaa myös positiivista palautetta ministerille kommentista "tasavalta saa apua, jos siitä on avunantajalle hyötyä". Se osoittaa, että puolustusministeri ei ymmärrä pelkästään puolustuspolitiikkaa vaan myös ulkopolitiikkaa.

15.54 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan itsekin tukea puolustusvaliokunnan puheenjohtajan ehdotusta siitä, että me valiokunnassa käsittelisimme sitä, miten me varmistamme, että myös toinen puoli suomalaisista elikkä naiset pääsevät mukaan maanpuolustusvelvollisuuteen liittyviä tehtäviä harjoittamaan ja harjoittelemaan. Se on erittäin tärkeää, enkä itsekään näe, että se tarkoittaa vain kutsuntojen laajentamista, vaan se on nimenomaan varmasti ihan omanlaistensa koulutusmahdollisuuksien tarjoamista kaikille, niin naisille kuin miehillekin.

Mutta itse asiassa haluaisin nostaa esiin vielä, ja ministeri hieman siitä jo totesikin, henkilöstön jaksamisen. Me tiedämme, että Puolustusvoimien henkilökunta on ollut todella tiukoilla, ja on hyvä, että näitä sopimussotilaita sinne palkataan tätä ahdinkoa helpottamaan. Mutta oikeastaan olisin kysynyt, että mitä muuta. Onko varmistettu, että taso jatkossa on semmoinen, että esimerkiksi ylityökertymät eivät ole aivan kohtuuttomia, kuten ne nyt ovat?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Niinistö, enintään 5 minuuttia.

15.55 **Puolustusministeri Jussi Niinistö:** Arvoisa rouva puhemies! Oli mielenkiintoista kuulla edustaja Kanervalta, että kansalaispalvelukysymys on esillä puolustusvaliokunnassa omana hankkeenaan. Jään seuraamaan sitä mielenkiinnolla. Se on varmastikin seuraavien eduskuntavaalien yksi kysymys turvallisuuspolitiikkaan liittyen. [Sirpa Paatero: Yllätys se oli meillekin! — Puhuja naurahtaa]

Edustaja Kari piti tätä kolmasosaperiaatetta vääristyneenä. En ole aivan samaa mieltä. Tässä esittelypuheessani totesin, että esimerkiksi materiaaliseen valmiuteen menee 39 prosenttia, eli olemme oikeaan suuntaan menneet. Budjettikirjaa ei ole aina aivan yksinkertaista lukea, niin kuin valiokunnan varapuheenjohtaja hyvin tietää, mutta valiokunnassa teidän on mahdollista tarkemmin avata näitä lukuja, ja se on myös syytä tehdä, koska tämä periaate on kannatettava.

Edustaja Kopra kysyi kyberistä. Siihen ollaan satsattu ja tullaan satsaamaan. Ehkei oma aselaji tai puolustushaara ole tarpeen, mutta tämä on sellainen läpileikkaava teema kaikessa toiminnassa.

Edustaja Mikkonen jatkoi tästä kyberpuolustusasiasta. Tästä on luvassa lisää Turvallisuuskomitean toimesta, kun yhteiskunnan turvallisuusstrategia piakkoin ymmärtääkseni julkaistaan.

Edustaja Kauma kysyi EU-armeijasta. Se ei ole meidän EU-puolustusyhteistyölistallamme, saati muidenkaan EU-maiden. Eli voi sanoa, että mitään EU-armeijaa ei ole näköpiirissä siitä yksinkertaisesta syystä, että Nato-maiden puolustusratkaisu on Nato ja valtaosa EU-maista on Nato-maita. Nato-maat pitävät kyllä huolen, että mitään päällekkäisiä rakenteita ei EU:n sisälle rakenneta. EU-puolustusyhteistyö on pitkälti kriisinhallintayhteistyötä, jos kohta uudet uhat, juuri kyber ja hybridi, ovat sellaisia, joissa voidaan EU:n puitteissa saada paljon aikaan. Siitä yksi esimerkki, tästä EU—Nato-yhteistyöstä, on tietysti Helsinkiin perustettu hybridiosaamiskeskus.

Transponderikysymyksestä en tiedä viimeistä tilannetta.

Edustaja Mäkipää kysyi varusmiesten saapumiseristä. Se on ajankohtainen kysymys. Se on parhaillaan selvitteillä Pääesikunnassa, ja muistaakseni lokakuun loppuun mennessä sieltä on tulossa lisätietoa siitä, onko tämä nykyinen saapumiserien määrä, kaksi, optimaalinen vai pitäisikö niitä olla enemmän. Pienenä kevennyksenä ehkä voin mainita, että silloin kun Italiassa oli yleinen asevelvollisuus, siellä oli kaksitoista saapumiserää, eli joka kuukausi — erittäin hyvä valmius. Pohjois-Koreassa on tällä hetkellä varusmiespalvelus kymmenen vuotta — erinomainen valmius.

Edustaja Hoskonen kysyi, onko riittävästi resursseja kyberiin ja hybridiuhkiin. Voin sanoa rehellisesti, ettei niitä koskaan riittävästi ole. Tiedustelulainsäädäntö on välttämättä saatava. Se on olennaista, että me pysymme tilanteen tasalla.

Edustaja Paaterolle vastauksena liittyen tiedustelulakiin: se on tulossa tammikuussa, eli teknisesti ottaen se mahtuu syyskauden asioihin.

Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle lahjoitetut 400 rynnäkkökivääriä ovat parhaillaan muutettavina kertalaukeaviksi — tämä asia ei liity tähän vapaaehtoisen maanpuolustuksen selvitystyöhön.

Edustaja Vikman kysyi ison kansainvälisen harjoituksen valmistelusta. Voi sanoa, että sen valmisteluaika on tyypillisesti kahdesta kolmeen tai jopa neljään vuotta. Mitä tulee tähän Suomen suursotaharjoitukseen tai yhteistoimintaharjoitukseen, miksikä sitä haluaa kutsuakaan, niin lähinnä tässä on keskustelua herätetty, mutta kyllä se on jo vakavasti harkinnassa eri tahoilla. Jatketaan keskustelua. Ehkä se harjoitus sieltä joskus tulee — jos pitäisi veikata, niin vuonna 2020.

Edustajat Kari ja Mikkonen kysyivät Puolustusvoimien henkilöstömäärän riittävyydestä. Puolustusselonteossa määritellään tämä luku 12 000, jonka alle ei sopisi mennä. Tämä on minimi. Olen kehottanut pitämään täyttöasteen mahdollisimman korkealla henkilökunnan jaksamisen takia, ja sopimussotilaat tosiaan ovat tässä suureksi avuksi, nimenomaan varusmieskoulutuksessa. [Mika Kari: Se on jaksamiskysymys!] — Kyllä näin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt menemme puhujalistaan.

16.00 **Olli Immonen ps:** Arvoisa puhemies! Ympäristöministeriön hallinnonalan kohdalla talousarvioesityksessä on mielestäni syytä kiinnittää huomiota muun muassa siihen, että hallitus aikoo maksattaa sähköisen latausinfran rakentamista kansalaisilla osoittamalla määrärahoja sähköisen infrastruktuurin edistämiseen avustusten muodossa. Perussuomalaiset katsovat, että sähköisen latausinfran rakentamisvastuita ei pidä maksattaa kansalaisilla, jottei se aiheuta lisärasitetta siten, että se heijastuu kaikille, myös kokonaan autoilemattomille kansalaisille asumiskustannusten nousuna taikka asuntojen hintojen korotuksina. Kaikkien kotitalouksien pakottamista latausinfran rakentamiseen ei voida pitää taloudellisesti eikä muutenkaan järkevänä ratkaisuna.

Arvoisa puhemies! Sitten puurakentamisesta. Puurakentamisellehan on talousarvioesityksessä osoitettu tämä 2 miljoonan euron lisäys, jota me perussuomalaiset tervehdimme ilolla. Voimme olla Suomessa puurakentamisen suunnannäyttäjiä myös kansainvälisesti, sillä jo tällä hetkellä esimerkiksi suomalaiseen hirsirakentamiseen käydään tutustumassa jopa Aasiasta asti. Olennaista puurakentamisen osaamisen kehittämisessä on myös perinnerakentamisen huomioiminen ja luonnonmateriaalien käytön lisääminen, joihin toivoisin kiinnitettävän aiempaa enemmän huomiota. Ne ovat kasvava trendi ja myös yksi mahdollinen ratkaisu sisäilmaongelmien torjunnassa.

Perussuomalaiset olisivat kuitenkin toivoneet viisivuotisille Kosteus- ja hometalkoille jatkoa, sillä edelleen noin 800 000 suomalaista kärsii sisäilmaan liittyvistä ongelmista päivittäin joko töissä, kotona tai esimerkiksi kouluissa. Sisäilmaongelmat vaativat radikaaleja toimenpiteitä, sillä nykyisenlaisella energiatehokkuuteen sekä edullisuuteen pyrkivällä ja kiireessä toteutetulla rakentamisella ollaan vaarassa luoda helposti vain lisää ongelmia, jotka sairastuttavat yhä useampia suomalaisia.

Arvoisa puhemies! Joudunkin ilmaisemaan huoleni siitä, että ympäristöministeriön tavoite edistää lähes nollaenergiarakentamista voi olla vaarassa kostautua myöhemmin, ja siksi kyseisiä tavoitteita voisikin olla järkevää tarkastella uudelleen. Tässäkinhän on taustalla jälleen kerran EU-direktiivi, joka pakottaa jäsenmaat ohjaamaan rakentamista ener-

giatehokkaampaan suuntaan. Ja Suomi on totta kai, tapansa mukaan, Euroopan unionin mallimaana ottanut jälleen orjallisesti käyttöönsä direktiivin paljon muita maita aikaisemmin, silläkin uhalla, että nollaenergiarakentaminen voi huonosti toteutettuna vaarantaa suomalaisten terveyden ja aiheuttaa lisätaakkaa veronmaksajille. Kääntöpuolena tässä asiassa voi olla siis riskialttiiden rakenteiden käyttöönotto ja pahimmillaan käsiin räjähtävä home-epidemia uusissa rakennuksissa. Tätä emme Suomeen tietenkään halua.

Arvoisa puhemies! Tässä muutamia ajatuksia.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.